

DICTIONAR SPANIOL ROMÂN

CEL MAI CUPRINZĂTOR DICTIONAR

Ediția a III-a

CUPRINS

Lista abrevierilor.....	VII
DICȚIONAR SPANIOL-ROMÂN	1-967
ANEXE.....	968
I Nume de persoane	968
II Denumiri geografice.....	971
III Abrevieri	976
IV Vechi unități de măsură	979

A

a¹ *sf.* (pl. ~es) **1** (litera) a (*prima literă a alfabetului spaniol*). **2** (muz.) (nota) la. ♦ ~ **por** ~ **y be por be** amănunțit, în amănunt, (cu) de/în tot amănuntul, până la cele mai mici amănunte, în toate amănuntele, punct cu punct, de-a fir-a-păr; **con dos** ~es cu doi de a; **desde la A hasta la Z** de la a (până) la z; **la** ~ **cursiva** litera a cursivă. **La Triple A (AR)** Alianța Anticomunistă Argentina

a² *prep.* **1** (*indicând direcția*) la; spre, către; în. **2** (*punctul final*) la; până (la); în, pe adresa. **3** (*distanta*) la. **4** (*poziția*) la; pe; în; până la. **5** (*destinația*) pentru; către. **6** (*timpul*) la; peste, după; până la. **7** (*maniera*) după; conform, potrivit; ca. **8** (*instrumentul*) cu; de. **9** (*prețul*) cu. **10** (*procentul*) cu. **11** (*compl. indirect*) lui. **12** (*compl. direct; ac. pers.*) pe. **13** (*scopul*) (ca) să. **14** (*ordinul; + inf.*) la (+ *subst., participiu*), **15** (*cond.+ inf.*) dacă. **16** (*comparația*) decât; față de. **17** (*distribuția*) câte. **18** (*simultaneitatea*) la; pe când; (*printr-un gerunziu*). **19** (*relația*) față de; după cum. ♦ ~ **compás** în tact; ~ **continuación** în continuare; ~ **contrapelo** în răspar; ~ **derecho** drept înainte; ~ **diferencia de esto** spre deosebire de aceasta; ~ **él/ese!** pe el!; ~ **escape** în fuga mare; ~ **guiso de** în chip de; ~ **la española** după moda/uzanța spaniolă; ~ **la memoria de** în memoria; ~ **la moda de París** după moda din Paris; ~ **la orilla del mar** pe țărmul mării; ~ **largo plazo** pe termen lung; ~ **las armas!** la armă!; ~ **las doce** la (ora) douăsprezece; ~ **los tres días** după trei zile; ~ **nombre de** în numele; ~ **80 km. por hora** cu 80 (de km.) pe oră; ~ **plazos** în rate; ~ **por v. por**; ~ **primeras horas** în/la primele ore; ~ **qué hora?** la ce oră?; ~ **qué no?** pe cât (pariem) că nu-i așa/nu poți/nu știi?; ~ **qué tantas cartas?** de ce (e nevoie de) atâtea scrisori?; ~ **raíz de** datorită, în urma v. și *raíz*; ~ **riesgo de** cu riscul de; ~ **ruego suyo** în urma cererii sale, la cererea sa; ~ **sabundas** în cunoștință de cauză; ~ **saltos** în salturi; ~ **seis columnas** pe șase coloane; ~ **su manera** în felul lui; ~ **un día del inicio** cu o zi înainte de începere; ~ **una velocidad de** cu o viteză de; ~ **1 (+ inf.) a** la, în timp ce; **b)** fiindcă, deoarece, întrucât; ~ **1 lector** către cititor; ~ **1 mes** pe lună; ~ **1 molinillo!** cumpărați o morișcă!; **análisis** ~ **X** analiză făcută lui X; **arena** ~ **la rodilla** nisip până la genunchi; **atentado** ~ atentat împotriva; **carretera** ~ Bucurest șoseaua spre București; **carta** ~ scrisoare către/adresată; **de hoy** ~ **1 sábado** până sâmbătă; **de lunes** ~ **viernes** de luni până vineri; **de 3 ~ 3 días** din trei în trei zile; **de un lugar** ~ **otro** dintr-un loc într-altul; **domingo** ~ **domingo** duminică de duminică, în fiecare duminică, o duminică după alta; **dos ~ dos** (doi) câte doi; **el premio** ~ **1 guión** premiul pentru cel mai bun scenariu; **elecciones** ~ **1 Parlamento** alegeri în parlament; **estamos** ~ **30 de abril** suntem în 30 aprilie; **falta de x ~ y** (*sport*) fault al lui x asupra lui y; **herido** ~ **1 estallar** rănit în urma exploziei; **llamado** ~ **consultas** chemat pentru consultări; **más adecuado** ~ **su rostro** mai potrivit pentru fața sa; ~ **no** ~ **la guerra!** nu războiului!; **oposición** ~ opoziție față de/împotriva; **paso** ~ **paso** pas cu pas; **punto** ~ **punto** punct cu punct; **trabajo** ~ **ejecutar** lucru de executat/care urmează să fie executat; **tres ~ cero** trei la zero; **un llamamiento** ~ un apel către; **visita** ~ **nuestro país** vizită în țara noastră; **vuelta ciclista** ~ **España** turul ciclist al Spaniei; ~ **dormir!** (*fam.*) la culcare!; ~ **no hallarse allí** dacă/ de nu s-ar (fi) afla(t) acolo; ~ **saber yo esto** dacă aș fi știut (așa ceva); ~ **trabajar!** la muncă! muncii!; ~ **1 emprender este viaje** atunci când am început această călătorie; ~ **1 salir** la plecare; **atar** ~ **la encina** (*DQ*) a lega de stejar; **brindar** ~ **la salud de** a bea în sănătate; **caer** ~ **1 agua/piso** a cădea în apă/pe jos; **dibujar** ~ **pluma** a desena în peniță; **disparar** ~ **1 centro** a trage în centru; **estar** ~ **la cabeza** a fi în față; **mudarse** ~ **otro sitio** a se muta în altă parte; **oler** ~ **quemado** a mirosi a ars; **poner** ~ **1 fuego** a pune pe/ la foc; **traducir** ~ **1 español** a traduce în spaniolă; **vender** ~ **pérdida** a vinde în pierdere; ~ **bueno y honrado no hay quien lo** avantajele nimeni nu-l întrec în bunătate și cinste; ~ **cómo/cuánto son los tomates?** (cu) cât sunt/cât costă/cum dați roșiile?; ~ **cuál de ellas hemos de creer?** pe care din(tre) ele trebuie s-o credem; ~ **dos días partiré** peste/ de aici în două zile voi pleca; ~ **espada perecerán** de sabie vor pieri; ~ **la sopa siguió un bifece** după supă a urmat un bifece; ~ **lo que parece** după cât se pare; ~ **no ser por él** dacă nu era el; ~ **que está buena/abueta?** Bunico, nu-i așa că-i bună/gustoasă?; ~ **qué llueve esta noche?** pe cât facem pariu că va ploua la noapte?; ~ **quién tengo el honor de hablar?** cu cine am onoarea să vorbesc?; ~ **1 Ministerio llegan** la minister/pe adresa ministrului sosesc; **conozco** ~ **todos sus amigos** îi cunosc (pe) toți prietenii lui; **el mar arrojava** ~ **la playa** marea arunca pe plajă; **envíe** ~ **por las maletas** trimiteți după geamantane; **es igual** ~ e egal cu; **ha preferido la muerte** ~ **vivir** a preferat moartea/ să moară decât să trăiască; **hazlo** ~ **tu gusto** fă-o după cum vrei/după vrerea ta; **iba** ~ **casa** mergeam acasă/spre casă; **las campanas están doblando** ~ **muerto** clopotele bat a mort; **le llamaron** ~ **declarar** l-au chemat să declare; **le saltó** ~ **1 rostro** i-a sărit în față; **matando** ~ **dos de ellos e hiriendo** ~ **seis** omorând doi și rănind șase; **me obliga**

~ **conocer** ~ **los hombres** mă obligă să-i cunosc pe oameni; **miraba** ~ **1 joven poeta** îl priveam pe/înă uitam la tânărul poet; **miró** ~ **1 techo** s-a uitat în tavan; **prefería Madrid** ~ **Barcelona** față de Barcelona prefera Madridul; **saben guardarse amistad los unos** ~ **los otros** știu să păstreze prietenie unii față de alții; **se colocaron** ~ **ambos lados de la cama** s-au așezat pe ambele părți ale patului; **se fue** ~ **traer el periódico** s-a dus să aducă/de-a adus ziarul; **suena** ~ **cascado** sună a crăpat; **te ha cuidado como** ~ **un rey** te-a îngrijit ca pe un rege; ~ **¡tú, ~ callar!** tu, să tacii! **voy** ~ **la estación** ~ **esperar** ~ **un amigo** merg la gară să aștept (pe) un prieten; **vuelven** ~ **por ellos** se întorc după ci/să-i ia; v. *anotación/consejo/de/deber/esperar/hablar/herir/nombre/nespetar/ ojo/por/ resolver/rugby/saber/tirar.*

aaah *interj.* (*d. plâns*) hă, hă! hi, hi! hi, hi! hi!
aaaj *interj.* (*d. durere*) au! ah!
aachis **1** *interj.* (*d. strănut*) hăpciu! **II** *sn.* strănut.
aalense *sm.* (*geol.*) aalenian.
a-a-at chiss *interj.* hăpciu!
aba¹ *sf.* (*CAT, Aragon, Valencia, unitate de măsură*) (circa) doi metri.
aba² *interj.* **1** păzea! atenție! **2** (*inv.*) aba!
aba³ *sm.* **1** (*text.*) aba, dimie, pânură. **2** (*haină*) aba.
aba⁴ *sm.* nene, frate mai mare.
ababa *sf.* **1** (*bot.*) mac v. *amapola*. **2** (*fam.*) fraier, gugustiuc.
ababari *sm.* (*BO, zool.*) vidră.
ababillarse *vr.* (*CH, vet.*) a-și vătăma grasetul.
ababol *sm.* **1** (*bot.*) mac v. *amapola*. **2** năuc, buimac, **3** nătăng, neghiob.
abacá *sm.* **1** cânepă de Manilla, abaca, manila. **2** (*bot.*) abaca, cânepă de Manilla (*Musa textilis*). ♦ **1 jarcia de** ~ (*mar.*) parămă din manila.
abacal (*Fl*) **1** *sm.* teren cultivat cu abaca/cânepă de Manilla. **II** *adj.* referitor la abaca/cânepă de Manilla.
abacalero **1** *sm.* (*Fl*) producător/negustor de abaca/cânepă de Manilla. **II** *adj.* v. *abacal* **II**.
abaceria *sf.* băcănie; prăvălie; alimentară.
abacero *sm.* băcan, proprietar de băcănie.
abachar *vr.* (*reg.*) v. *aballar*.
abacial *adj.* abațial, mănăstiresc.
abacista *smf.* **1** constructor de abace, **2** contabil.
ábaco *sm.* **1** (*dispozitiv*) abac, numărătoare, **2** (*mat.*) abac, tabelă, diagramă; nomogramă. **3** (*arh.*) abacă. **4** (*min.*) covată, șaitroc.
abacaror *vr.* (*AM*) **1** a hărțui, a hăitui. **2** a zăpăci, a da peste cap. **3** a acapara.
abactor *sm.* hoț de vite.
abad *sm.* **1** (*titlu*) abate. **2** (*la mănăstiri, la catolici*) abate; (*la ortodocși*) stareț, egumen. **3** (*reg.*) preot. **4** (*entom.*) cantaridă v. *cantárida*. ♦ ~ **avariento, por un bodigo pierde ciento** scumpul mai mult păgubește; pentru șoric a pierdut slămina; **como** ~ **en oración** cu fătâmicie; **como canta el** ~ **responde el sacristán** cum e sacul și peticul, cum e sfântul așa și tămăia, cum e nașul și finul, cum e turcul și pistolul; **el ~ de donde/de lo que canta come/yanta** popa trăiește din ce slujește/mănâncă de unde cântă; cine slujește altarului din altar mănâncă.
abada *sf.* (*zool.*) rinocer.
abadejo *sm.* **1** (*iht.*) cod, **2** (*ornit.*) aușel v. *reyezuelo*. **3** (*entom.*) cantaridă v. *cantárida*. **4** (*iht.*) egrefin (*Gadus*).
abadengo **1** *sm.* **1** abație. **2** domeniu mănăstiresc. **3** proprietar de bunuri ale Bisericii. **II** *adj.* abațial, mănăstiresc. ♦ **tierras abadengas** pământuri ale Bisericii.
abadernar *vr.* (*mar.*) a fixa cu saule.
abadesa *sf.* maică stareță, maică superioară, (*rar*) abatesă.
abadesco, abadesil *adj.* abațial.
abadía *sf.* **1** (*la catolici*) abație; (*la catolici*) stăreție, egumenie. **2** abație, mănăstire. **3** biserică abațială. **4** (*reg.*) casa parohială.
abadiado *sm.* v. *abadía* **1, 2, 3**.
abadijal *adj.* (*reg.*) fâlnic, arătos.
abadiato *sm.* v. *abadía*.
abafo *adj.* nevopsit.
abágaro *sm.* prinț arab.
abagó *sm.* (*CO, pop.*) bucată/porțiune aleasă.

abarrajar I *vt.* 1 a forța, a obliga. 2 (*mil.*) a distruge, a anihila. 3 a arunca, a azvârli.
abarrar I (*PE*) a deveni canălie. 2 (*PE*) a se împiedica, a se poticni. 3 (*CH, PE*) a trăi în concubinaj; a se prostiuta. 4 a cădea pe burtă.
abarrajo *sm.* (*PE*) căzătură; împiedicare. ♦ **tonto de ~** prost ca noaptea/de dă în gropi.
abarramiento *sm.* 1 aruncare, azvârlire. 2 scuturare, zgâlțâire.
abarrancadero *sm.* 1 prăpastie, abis, hâu, genune. 2 loc periculos. 3 (*fig.*) încurcătura; greutate.
abarrancamiento *sm.* 1 suprare, năruire, prăbușire. 2 eșuare, împotmolire. 3 încurcătura.
abarrancar I *vt.* a surpa, a năru, a prăbuși. II *vt., vr.* a (se) băga/arunca într-o răpă.
III vr., vr. a eșua; a se împotmoli. IV *vr.* a se încurca, a se băga într-o încurcătură.
abarrar *vt.* 1 a arunca, a azvârli. 2 a scutura, a zgâlțâi; a bate.
abarredera *sf.* 1 (*inv.*) măsură. 2 (*pl., reg.*) cârlige.
abarridero *adj.* distrugător, nociv.
abarrilado *adj.* (*d. cal*) îngust la piept.
abarrilar *vi.* (*d. vița de vie*) a da rod slab.
abarrocado *adj.* sub influența barocului.
abarrocamiento *sm.* 1 influență a barocului. 2. ornamentație excesivă.
abarrotadamente *adv.* aglomerat, înșesat *v. abarrotao*.
abarrotado I *adj.* (*de*) arhiplin, plin ochi/până la refuz/cu vârf și îndesat, ticsit, înșesat, îndesat, burdușit; supraîncărcat (*cu*). II *sm.* băcănie; alimentară. ♦ **el autobús iba ~ de pasajeros** autobuzul era înșesat cu călători; **el salón estaba completamente ~** sala era plină până la refuz/arhiplină.
abarrotamiento *sm.* înșesare, ticsire, îndesare; burdușeală; împănare.
abarrotar I *vt.* 1 a fereca; a întări cu drugi de fier. 2 a pune gratii. 3 a umple (până) la refuz, a înșesa, a ticsi; a îndesa; (*fig.*) a împăna. 4 (*mar.*) a încălca complet. 5 (*AM*) a monopoliza. II *vr.* (*AM*) 1 a se iefini. 2. a fi din belșug. ♦ **la gente abarrota la plaza** lumea umplea piața (până) la refuz.
abarrote *sm.* 1 (*mar.*) colet (*mic*). 2 (*AM*) articole de băcănie. 3 (*CO*) articole metalice; ferometal. ♦ **tienda de ~s** (*AM*) băcănie; prăvălie.
abarroteria *sf.* (*AMC*) prăvălie cu articole metalice; ferometal.
abarrotero *sm.* (*AM*) băcan.
abarse *vr.* a se da deoparte; a face loc.
abascantes *sm.* (*pl.*) talisman.
abascanto *adj.* ferit de blestem.
abasi *adj.* (*ist.*) abbasid.
abasia *sf.* (*med.*) abazie, neputință de a merge (normal).
abasidas *sm.* (*pl., ist.*) abbasizi.
abastadamente *adv.* din belșug, copios, din abundență.
abastado *adj.* îndestulat; bogat; plin.
abastamiento *sm.* 1 aprovizionare, 2 satisfacere.
abastante *adj.* (*inv.*) suficient.
abastanza *sf.* abundență, belșug.
abastar I *vt.* a aproviziona. II *vi.* a fi suficient/îndeajuns. III *vr.* a se mulțumi.
abastardar *vi.* 1 a degenera; a decădea. 2 a se perverti, a se strica.
abastecedor *adj., sm.* furnizor; alimentator.
abastecer I *vt., vr.* (*de, con*) a (se) aproviziona, a (-și) furniza, a (se) asigura; a (se) alimenta; a (se) îndestula. II *vt.* a asorta (un magazin).
abastecimiento *sm.* 1 aprovizionare; furnizare. 2 (*tehn.*) alimentare ♦ **~ con/de aguas** alimentare cu apă; **fuentes de ~** sursă de aprovizionare.
abastionar *vt.* (*estr., mil.*) a întări cu bastioane.
abasto I *sm.* 1 provizii; alimente; (*pop.*) merinde. 2 belșug, abundență. 3 (*ME*) abator.
abatatanar I *vt.* 1 (*text.*) a da la piua/dărstă. 2 a lovi, a izbi, a bate. II *vr.* (*AM*) a se uza.
abatatar (*AMS*) I *vt.* a speria. II *vt.* a se rușina, a se speria. 2 a-i fi frică.
abate *sm.* abate (preot).
abati *sm.* (*AMS*) 1 porumb. 2 rachiu (*din porumb*).
abatible *adj.* pliant, rabatabil; inclinabil. ♦ **cama ~** pat pliant; **mesa ~** masă rabatabilă/pliantă.
abatida *sf.* (*mil.*) abatiză.
abatidamente *adv.* măhnit, descurajat, cu măhnire, cu descurajare.
abatidero *sm.* drenaj, dren.
abatido *adj.* I deprimat, descurajat, demoralizat, abătut, (*fam.*) dărâmat. 2 aplectat, înclinat. 3 josnic, abject, mârșav, demn de dispreț. 4 (*com.*) depreciat, devalorizat. 5 (*mar., d. vele*) lăsat, coborât, ♦ **~ por los remordimientos** copleșit de remușcări.
abatidor *adj.* I deprimant; descurajant. 2 umilitor, înjositor.
abatidura *sf.* **abatimiento** *sm.* 1 doborâre. 2 înclinare. 3 umilire, înjosire. 4 deprimare, depresiune (morală), măhnire, descurajare. 5 (*mar., av.*) derivă. 6 (*mat.*) rabatere. 7 (*bis.*) smerenie.
abativ I *vt.* 1 a doborî, a dărâma; a culca (la pământ), a da jos; a răsturna; a vâna. 2 a coborî, a lăsa (în) jos, a da jos. 3 a apлека, a înclina. 4 a desface, a demonta; a strânge. 5 (*fig.*) a doborî; a copleși. 6 (*la jocuri de cărți*) a da cărțile pe față. II *vt., vr.* a (se) umili; a (se) înjosi. III *vi.* (*mar.*) a se abate. IV *vr.* 1 a se rezezi, a se năpusti, a tăbări, a se arunca, a se azvârli. 2 a ceda, a da înapoi. 3 a se lăsa doborât/copleșit. 4 a se abate, a cădea, ♦ **~ al suelo** a doborî/a culca la pământ, a trânti jos; **~ banderas** a se preda;

~ en viento (*mar.*) a abate sub vânt; **~ una perpendicular** (*mat.*) a ridica/a trasa o perpendiculară; **~ se de espíritu** a-și pierde firea; a se demoraliza; a se lăsa doborât; **~ se en/por la enfermedad** a se lăsa doborât de boală/râpus; **(no) dejarse** ~ a (nu) se lăsa doborât/copleșit/abătut/descurajat; **cayó abatido por las balas** a căzut răpus de gloante; **el dolor no debe ~nos** nu trebuie să ne doboare durerea; **la desgracia se abatío sobre** nenorocirea s-a abătut asupra.
abatismo *sm.* tagmă/putere a abaților/stareților/egumenilor.
abatojar *vt.* (*reg.*) 1 a bate, a scutura (*copacii*). 2 a bate (*fasolea*).
abatón *sm.* 1 loc inaccesibil. 2 loc sfânt.
abavia *sf.* străbunică.
abavínculo *sm.* fratele străbunicii.
abaya *sf.* (*un fel de*) haină arabă.
abayado I *adj.* (*bot.*) baciform, în formă de bacă.
abayado I (*AM*) 1 (*d. cai*) șarg, galben-deschis. 2 (*fig.*) sfârșit, sleit.
abayonar *vt.* a văslî, a trage la vâsle.
abayuncar *vt.* 1 a păgubi, a leza. 2 a pune într-o situație grea.
abaz *sm.* dulap.
abazón *sm.* (*zool., la maimuțe etc.*) pungă mandibulară (*pentru păstrarea hranei*).
abba *sm.* (*bis.*) avva, părinte.
abbevilense *sm.* (*geol.*) abbevilian, chelean.
abderítico *sm.* (*liv.*) abderit, om simplu.
abdicación *sf.* abdicare, renunțare la tron.
abdicar I *vt.* 1 a abdica *vi.*; a renunța (*la*), a ceda. 2 a renunța (*la*), a părăsi; a se lăsa de. 3 a revoca, a anula. II *vi., v. I.* ♦ **~ de las viejas ideas** a renunța la vechile idei; **~ (de) los principios** a abdica de la principii; **~ del trono/ (de) su trono/el trono/la corona en su hijo** a abdica de/a renunța la tron/corona în favoarea fiului său.
abdicativo *adj.* de abdicare.
abditivo *adj.* ascuns; tainic.
abdomen *sm.* (*pl. abdómenes*) 1 (*anat., zool.*) abdomen; (*pop.*) pântec, burtă. 2 (*entom.*) abdomen. ♦ **~ plano** abdomen plat.
abdominal I *adj.* abdominal. II *sm.pl.* (mușchi) abdominali.
abdominia *sf.* poftă nesățioasă.
abdominoscopia *sf.* (*med.*) abdominoscopie, peritoneoscopie.
abdominoscopio *sm.* abdominoscop, peritoneoscop.
abducción *sf.* abducție, îndepărtare de planul de simetrie. ♦ **~ del ojo** abducție oculară.
abducir *vt.* a produce abducție.
abductor *adj., sm.* (*anat.*) (mușchi) abductor.
abeacas *sf.* (*pl.*) cuțite de plug.
abecé *sm.* 1 abc, abecedar. 2 (*fig.*) abc, abecedar, noțiuni elementare, primele noțiuni; rudimente; alfabet. ♦ **no conocer/no entender/no saber (ni) el** ~ a nu ști (o) boabă/boacă/buche; **me hizo empezar desde el ~ (pop.)** mă puse întâi la buchi; **no sabe la primera letra del ~** nu știe măcar o slovă din abecedar.
abecedario *sm.* 1 abecedar, (*inv.*) bucoavnă. 2 alfabet. 3 listă în ordine alfabetică.
4 (fig.) v. a b e c é 2. ♦ **~ manual** sistem de semne (pentru surdo-muți); **estar (todavía) en el** ~ a fi la azbuche.
abecedino *adj.* din ziarul „ABC” (*SP*).
abedul *sm.* 1 (*bot.*) mesteacăn (*Betula verrucosa*). 2 lemn de mesteacăn.
abedular *sm.* mesteacăniș, pădure de mesteceeni.
abedulillo *sm.* (*dim.*) mesteacănaș.
abeja *sf.* 1 (*entom.*) albină (*Apis mellifica*). 2 (*fig.*) albină. ♦ **~aguadora** albină adaptătoare ~ **carpintera** albină dulgher (*Xylocopa*); ~ **exploradora** albină cercetaș; ~ **guardiana** albină paznic; ~ **libadora/pecoradora** albină culegătoare; ~ **machiega/maesa/ maestra/reina** regină, împărăteasă, matcă, mamă, (*reg.*) crăiasă, crăiță; ~ **neutra/obrero** albină lucrătoare; ~ **nodriza/operculadora/pilladora/propoleadora/ventiladora** albină doică/căpăcioare/hoasă/propolizatoare/ventilatoare; **flor de la ~ (bot.)** albină (*Ophrys apifera*); **la cría de ~** creșterea albinelor; **estar como ~ en flor** a sta ca pe roze; a trăi ca lupul în pădure/ca găina la moară; **muerta está la ~ que daba miel y cera** altă făină se macină acum la moară; a întârcaț bălaia, a secat țâța caprei.
abejar *sm.* prisacă, stupină, (*rar*) albinarie.
abejareño *adj.* de prisacă/stupină.
abejarrón *sm.* (*entom.*) *v. abejorro*.
abejaruco *sm.* 1 (*ornit.*) albinărel, albinar, prigoare, prigorie, furnicar (*Merops apiaster*). 2 (*fig.*) bărfitoare; (*fam.*) țafă.
abejear *vi.* a roi, a zbura de colo până colo.
abejera *sf.* 1 (*bot.*) roiniță *v. toronjil*. 2 *v. abejar*.
abejero *sm.* 1 stupar, prisăcar, (*pop.*) albinar. 2. (*ornit.*) *v. abejaruco*. 3 (*GU*) roi de albine. 4 viespar (*Pernis apigorus*).
abejica, abejita *sf.* (*dim.*) albină, albinică, albinuță, albinușă.
abejón *sm.* 1 (*entom.*) bondar, bărzăun (*Bombus*). 2 (*entom.*) trântor. ♦ **hacer ~ (VE)** a fluiera (un vorbitor), a huidui; **jugar al ~ con alguien** a-l trata cu dispreț, (*fam.*) a-l lua în bătă/peste picior.
abejonear *vi.* (*AM*) 1 a vorbi în șoaptă, a murmura. 2 a zumzăi.
abejorrear *vi.* (*și fig.*) a zumzăi.
abejorreo *sm.* 1 zumzet (de albine), bătăit. 2 zumzet, murmur.
abejorro *sm.* 1 (*entom.*) bondar, bărzăun (*Bombus*). 2 cărbuș, gândac-de-mai (*Melolontha melolontha*). 3 (*fam.*) pisălog. ♦ *v. avispon*.
abejucarse *vi.* (*AM*) a se încolăci (ca o liană).
abejuela *sf.* *v. abejita*.
abeyuno *adj.* de albină.
abeldar *vt.* (*agr.*) a vântura.

abellacado *adj.* mârșav, infam, ticălos, nemernic
abellacar *vr.* *vr.* a (se) țigăloși
abellotado *adj.* în formă de ghindă
abemoladamente *adv.* suav; dulce
abemolar *vt.* **1** (*muz.*) a bemoliza, a marca un bemol, a pune bemoli, a coborî nota cu un semiton. **2** (*fam.*) a face vocea mai suavă
abenuz *sm.* abanos v. *é b a n o*.
abernenjado *adj.* **1** vânat; abastru-închis. **2** de forma unei pătlăgele vânațe.
abernardarse *vr.* a se înfuria, a se mânâia
aberración *sf.* (*med., opt., astron.*) aberație. **2** (*fig.*) aberație, deformare, denaturare; absurditate. **3** rățâcire.
aberrante *adj.* aberant; denaturat, greșit; absurd
aberrar *vi.* a devia, a o lua razna
abertal *I adj.* **1** crăpat (de secetă). **2** neîngrădit, neîmprejmuț, fără gard. **II sm.** crăpătură.
abertor *sm.* deschizătură.
abertura *sf.* **1** deschidere, deschis, acțiunea de a deschide. **2** deschizătură, deschidere; crăpătură; orificiu, gaură; (*liv.*) fantă; ruptură; (*pop.*) căscătură; breșă; fisură. **3** (*tehn.*) deschizătură, gură; orificiu; fantă. **4** (*estr.*) deschidere, (gol de) lumină; gol. **5** (*geogr.*) deschidere. **6** (*bot., d. flori*) deschidere. **7** (*bot., d. capsule, muguri*) desfoiere. **8** (*la haină*) șliț, tăietură. **9** (*fig.*) franchețe, francheță, sinceritate. ✧ ~ **del testamento** deschiderea testamentului; ~ **en la espalda** (*croit.*) tăietură la spate; v. *falda*.
abertzale *sm.* naționalist (radical) basc.
abesana *sf.* **1** brazduire; arătură, pământ arat. **2** prima brazdă arată.
abesón *sm.* (*bot.*) mărar v. *e n e l d o*.
abestiado *adj.* abrutizat, animalizat, îndobitocit, bestializat
abestiarse *vr.* a se abrutiza, a se animaliza, a se îndobitoci; a se bestializa
abéstola *sf.* (*agr.*) otic.
abetal, abetar *sm.* **1** brădet, brădiș, pădure de brazi; (*pădure tânără*) cetiniș, **2** molid(v)iș.
abete *sm.* (*text.*) cârlig.
abetino *adj.* (ca) de brad.
abetinote *sm.* rășină de brad.
abeto *sm.* **1** (*bot.*) brad (*Abis alba*); cetină. **2** lemn de brad. ✧ ~ **pequeño** brăduț, brăduț, brădișor; ~ **rojo/falso/del Norte** molid v. *p i c e a*; **aguja/yema de** ~ ac de brad; **cono/piña de** ~ con de brad; **rama/ramo de** ~ cetină, ramură/creangă de brad.
abetuna *sf.* lăstar de brad.
abetunado *adj.* **1** negru ca smoala. **2** dat/acoperit cu bitum/smoală.
abetunar *vt.* a smoli, a acoperi/a da cu smoală.
abicharse *vr.* (*AM*) a se viermui.
abieldar *vt.* (*agr.*) a vântura, a spulbera.
abierta *sf.* (*AM*) deschidere.
abiertamente *adv.* **1** deschis, pe față, sincer, franc, fără ascunzișuri/fățărnicie, cu franchețe/francheță. **2** fără nicio rezervă. **3** la loc deschis.
abierto I adj. **1** deschis; dat la o parte; întredeschis; crăpat, căscat. **2** deschis, neînchis; neînchiat. **3** deschis, neacoperit. **4** deschis, desfăcut, despachetat; nestrâns. **5** (*d. brațe, aripi*) deschis, desfăcut. **6** (*d. răni*) deschis; nevindecat; necicatrizat; săngerând, supurând. **7** (*d. terenuri*) deschis, neîngrădit, neîmprejmuț. **8** (*d. o haină*) a) deschis; b) tăiat. **9** (*d. flori*) înflorit. **10** (*d. bumbac*) desfoiat. **11** (*mar.*) deschis, nepuntat, fără punte; cu puncte discontinue. **12** (*d. ură; fig., războaie*) deschis, fățiș, manifest. **13** (*fom.*) deschis. **14** (*fig.*) deschis, sincer, franc, neascuns, fără/lipsit de ascunzișuri/fățărnicie. **15** deschis, comunicativ. **16** clar, neîndoios, evident. **II sm.** **1** (*sport*) concurs open. **2** (*CO*) teren bun de semănat. ✧ ~ **a los vientos** neadăpostit de vânturi; ~ **de mente** cu vederi largi; ~ **de par en par** larg deschis; **a cielo** ~ sub cerul liber; **campo** ~ câmp deschis; **carta abierta** (*fig.*) scrisoare deschisă; **ciudad abierta** oraș deschis/neapărat/nefortificat; **con el corazón** ~ cu inima deschisă, cu sufletul deschis; **con la ceja abierta** cu arcada spartă; **con los brazos ~s** (*fig.*) cu brațele deschise; **con las piernas abiertas** cu picioarele depărtate; **con los ojos ~s como si hubiera visto...** cu ochii holbați parcă văzuse; **cuenta abierta** (*fin.*) cont deschis; **medio** ~ întredeschis; crăpat; **terreno** ~ teren descoperit; v. *jornada/oyo/tradic.*
abietáceas, abietíneas *sf.* (*pl. bot.*) abietacee, abietinee, pinacee.
abietino *sm.* rășină de brad.
abigarrado *adj.* **1** pestril(at), împestril(at). **2** (*fig., și*) amestecat, (*liv.*) eterogen; (*fam.*) bălțat. ✧ **discurso** ~ discurs fără cap și fără coadă; **hacerse** ~ a deveni pestril, a se împestril(a).
abigarrador *sm.* (*reg.*) bărbier, frizer.
abigarramiento *sm.* (im)pestrilătură, împestrilare; amestec.
abigarrar *vt.* a împestril(a).
abigear *vt.* a goni/a stâmi vitele.
abigeato *sm.* (*AM, jur.*) furt de vite.
abigeo *sm.* (*AM, jur.*) hot de vite.
abigotado *adj.* mustăcios, cu mustață.
abillelar *vt.* (*arg.*) a plăti. ✧ **¡abillela la manteca!** scoate lovelele/biștarii!
abinar *vt.* (*pop.*) v. *b i n a r*.
abintestato *sm.* (*jur.*) ab intestat, fără testament.
abiogenesis, abiogénesis *sf.* (*biol.*) abiogeneză; nașterea vieții (*din materia anorganică*).
abiogénico *adj.* (*biol.*) abiogenetic.
abiosis *sf.* (*biol.*) abioză, lipsă de viață.
abiótico *adj.* abiotic, lipsit de viață.
abiotrofia *sf.* (*biol.*) abiotrofie, slăbire a funcției.

abirritar *vt., vi.* (*med.*) a îndepărta o iritație.
abisado *adj.* profund, adânc.
abisagrar *vt.* a fixa cu balamale.
abisal *adj.* abisal, de abis.
abiseladura *sf.* **abiselamiento** *sm.* (*tehn.*) bizotare.
abiselar *vt.* (*tehn.*) a bizota.
abisinío *adj., sm.* abisianin.
abismadamente *adv.* **1** cufundat, adâncit; absorbit. **2** (în mod) misterios.
abisnado *adj.* cufundat, adâncit, absorbit. **2** misterios. **3** (*her.*) în centrul scutului. ✧ ~ **en pensamientos** dus/căzut pe gânduri.
abismal *adj.* abisal, de abis. ✧ v. *diferencia*.
abismal *sm.* cui (*pentru fixat vârful unei lănci/o coadă de topor*).
abismamiento *sm.* **1** prăvălire în abis/prăpastie. **2** (*fig.*) descurajare, desperare. **3** (*în gânduri, în lectură*) cufundare, adâncire.
abismar I vt. a împinge/a arunca/a îmbrânci în prăpastie. **II vt., vr.** a (se) turbura, a (se) ului; a (se) năuci, a (se) buimăci; a (se) zăpăci. **III vr.** **1** (*în gânduri/în lectură*) a se cufunda, a se adânci, a se lăsa copleșit de. **2** (*AM*) a se mira, a se ului. ✧ ~ **en el dolor** a se lăsa copleșit de durere; ~ **se en el estudio** a se cufunda în studiu.
abismáticamente *adv.* foarte adânc, ca într-o prăpastie.
abismático *adj.* **1** adânc, ca din prăpastie. **2** misterios, enigmatic. **3** (*privind conștientul*) abisal.
abismico *adj.* adânc, prăpăstios; periculos.
abismo *sm.* **1** abis, prăpastie, genune, hâu, adânc, noian. **2** infern, iad; (*pl., bis.*) adâncuri. **3** (*her.*) centrul/inima scutului. ✧ **al borde del** ~ pe marginea prăpastiei; **en los ~s del silencio** în hâurire tăcerii; **en el profundo** ~ **del olvido** în adâncă genune a uitării; **un ~ de dolor a)** o durere nemărginită; **b)** un noian de suferințe; **el ~ llama al** ~ prăpastia cheamă prăpastie; **habían llevado al país al** ~ duseseră țara la/de răpă; **un ~ llama a otro** (*bis.*) adânc pe adânc cheamă; v. *generacional*.
abita *sf.* (*mar.*) bintă, baba (pe prova vaselor).
abitudura *sf.* (*mar.*) amarare/legare la baba/bintă.
abitaque *sm.* grindă (de lemn), bărnă.
abitar *vt.* (*mar.*) a amara/a lega la baba/bintă.
abitón *sm.* (*mar.*) bintă, baba.
abizechado *adj.* **1** ca pesmetul. **2** ca biscuții.
abizecochar *vt.* a coace ca un pesmet.
abizo *sm.* colț de stâncă.
abjasio *adj., sm.* abhaz.
abjurable *adj.* renegeabil; care poate fi abjurat.
abjuración *sf.* abjurare, abjurație, renezare, renunțare, retractare, (*pop.*) lepădare.
abjurar *vt., vi.* (*de*) a abjura; a renega, a renunța (*la*); a retracta; a se lepăda (*de*). ✧ ~ **de la poesía** a se lepăda de poezie; ~ **el sacerdocio** a renunța la preoție, a-și lepăda hainele preoțești.
ablación *sf.* (*med., geol.*) ablați(un)e.
ablactación *sf.* (*med.*) ablaclacție, ablaclare; încetare a lactației.
ablactante *adj.* pentru înțărcat.
abladera *sf.* teslă de dogar.
ablandable *adj.* care se poate înmuia.
ablandabrevas *smf.* **1** (*om de nimic*) terchea-berchea, linge-blide-/talere-/talgere. **2** (*lenes*) târâie-brâu, burtă-verde, pierde-vară, fluieră-vânt.
ablandador *adj.* **1** care înmoaie; (*farm.*) emolient. **2** alinător; tranchilizant, calmant.
ablandadura *sf.* v. *ablandamiento*.
ablandahigos *sm.* v. *ablandabrevas*.
ablandamiento *sm.* **1** (în)muiere, muiaț; topire. **2** (*fig.*) cedare; dare înapoi; înduplecare; supunere. **3** domolire, potolire; îmblânzire. **4** (*chim.*) dedurizare. **5** purgare, purgație. **6** fleșcăire; muiere.
ablandar I vt., vr. **1** a (se) (în)muia, a (se) face mai moale; a (se) topi. **2** (*fig.*) a (se) (în)muia, a (se) potoli, a (se) calma, a (se) domoli, a (se) liniști; a (se) îmblânzi. **II vt.** **1** (*fig.*) a alina. **2** (*fig.*) a înduioșa; (*fam.*) a topi. **3** (*fig.*) a estompa, a atenua, a diminua, a micșora. **4** (*fig.*) a îndupleca, a-l face să cedeze/să dea înapoi; a supune. **5** a purga, a avea efect laxativ (*asupra*) **6** (*chim.*) a deduriza. **III vi., vr.** (*d. frig, vânt*) a se înmuia, a se potoli, a se domoli, a se muia, a ceda, a se îmblânzi; (*d. vreme, și*) a se încălzi. **IV vr.** a se muia, a se fleșcăi. ✧ ~ **el corazón** de a înmuia inima; v. *hueso*.
ablandativo I adj. care înmoaie. **II sm.** calmant, tranchilizant; sedativ.
ablande *sm.* (*AM*) (perioadă de) rodaj.
ablanedo, ablanero *sm.* livadă de aluni.
ablano *sm.* (*reg.*) alun v. *a v e l l a n o*.
ablativo *sm.* (*gram.*) ablativ. ✧ ~ **absoluto** ablativ absolut.
ablativo *adj.* (*med., geol.*) de ablațiune.
ablator *sm.* (*vet.*) ablator.
ablefaría *sm.* (*med.*) ablefarie, lipsă a pleoapelor.
ablefaro *adj.* (*med.*) lipsit de pleoape, suferind de ablefarie.
ablegación *sf.* exil, surghiun.
ablegado *sm.* (*bis.*) ablegat, trimis apostolic.
ablegar *vt.* **1** a trimite, a expedia. **2** a îndepărta.
ablégimas *sf.* (*pl., la sacrificii*) măruntaie.
ablentar *vt.* a vântura.
ablepsia *sf.* (*med.*) ablepsie, cecitate, pierdere a vederii.
ablución *sf.* **1** (*med., bis.*) abluți(un)e, spălare. **2** (*pl., bis.*) vin și apă (*pentru abluți(un)e*).
ablucionarse *vr.* a se spăla, a se îmbăia; a se purifica.
abluyente *adj.* purificator.

abluir *vt.* **1** a curăța; a șterge; **2** a purifica.
ablutomania *sf. (med.)* ablutomanie.
ablutorio *adj.* de abluți(un)e.
abnegación *sf.* **1** abnegați(un)e, devotament, dăruire. **2** abnegație, renunțare, sacrificiu voluntar.
abnegadamente *adv.* **1** plin de/cu abnegație. **2** dezinteresat.
abnegado *adj.* abnegat, plin de abnegație, neprecupețit, fără rezervă/preț/margini.
abnegar *vt.*, *vr.* a renunța; a se sacrifica.
abnegatismo *sm.* spirit de abnegație.
abnegativo *adj. (gram.)* negativ.
abnegatorio *adj.* care renunță, care refuză.
abnuar *vi.* a nega cu capul, a da din cap că nu.
abnuencia *sf.* refuz, negare, neacceptare.
abnuente *adj.* care nu acceptă/nu e de acord.
abobado *adj.* năucit, zăpăcit; nătâng, neghiob.
abobamiento *sm.* năuceală, năucire; uluială.
abobar **I** *vt.* **1** a prosti, a tâmpi. **2** a năuci, a ului, a zăpăci, a buimăci. **II** *vr.* a se prosti, a se tâmpi.
abocadear *vt.* **1** a mușca, a rupe cu dinții. **2** a gusta (*din*).
abocado **I** *adj.* **1** expus; sortit, osândit. **2** apropiat, iminent. **3** (*d. vin*) demisec. **4** apucat/prins cu gura. **II** *sm. (Fl, bot.) „aguacate”*. ⇨ ~ a **la ruina** sortit ruinei; ~ **al hambre** osândit la foame; **verse** ~ a **un peligro** a se vedea expus/a se afla în fața unui pericol; **se encuentra** ~ **al fracaso** e în pragul eșecului/înfrângerii.
abocamiento *sm.* **1** apucare/prindere cu dinții. **2** turnare, vărsare. **3** apropiere, aducere mai aproape. **4** (*med.*) deschidere chirurgicală.
abocanar *vi. (d. ploaie)* a înceta, a sta, a se opri.
abocar **I** *vt.* **1** a apuca/a prinde cu dinții. **2** a turna, a vărsa. **II** *vt.*, *vr.* a (se) apropia, a (se) duce mai aproape. **III** *vi. (mar.)* a intra, a pătrunde (*in, pe*). **IV** *vr.* a se întruni, a se aduna, a se reuni. **V** *vi.*, *vr. (AM)* a se strădui, ⇨ **abocó al país a la inestabilidad** a dus țara la instabilitate; **las naves ~on en canal** navele au pătruns/au intrat pe canal; **nos abocan a la guerra** ne îndreptăm spre război;
abocardado *adj.* evazat, lărgit; (*d. țevi*) bercluit.
abocardador *sm. (tehn.)* clește de țevi/de bercluit, mandrină pentru țevi.
abocardar *vt.* a lărgi (*o gaură, o gură de țevă*), a evaza; (*tehn.*) a berclui; a deschide.
abocardo *sm.* burghiu, ștrețel.
abocelado *adj. (arhit.)* în formă de tor.
abocelar **I** *vt.*, *vi.* a da formă toroidală. **II** *vi.* a cădea cu fața în jos.
abocetado *adj.* schițat, făcut sub forma unei schițe; conturat.
abocetamiento *sm.* schițare; conturare.
abocetar *vt.* **1** a schița, a face o schiță; a contura. **2** a concepe, a schița. **3** a lua notițe.
abocesar *vi. (reg.)* a strănuta.
abochornadamente *adv.* rușinat, plin de rușine.
abochornado *adj.* rușinat, cuprins/copleșit de rușine, jenat. ⇨ **para no sentirse** ~ ca să nu se facă de râs.
abochornador *adj.* rușinos, blamabil, reprobabil.
abochornar **I** *vt.* **1** a coace, a părli, a părjoli; a usca. **2** a rușina, a dojeni, a mostra; (*pop.*) a oceări. **II** *vr.* **1** a se coace, a se părli; a se usca. **2** a se rușina, a se (în)roși/a se aprinde/a se îmbujora (*la față de rușine*). **3** (*d. plante*) a se ofili (*din cauza*) căldurii; a se vesteji; a păli. **4** (*d. aer*) a deveni înăbușitor. ⇨ **el sol nos abochornaba** soarele ne frigea.
abocinado **I** *adj.* **1** în formă de goarnă/de cornet. **2** (*arhit.*) căzut cu fața în jos/pe burtă.
abocinado **2** *adj. (d. cai)* aplecat în față, încărcat pe umeri.
abocinamiento *sm.* modelare sub formă de trompetă. ⇨ ~ **de los labios** rotunjire/țuguire a buzelor.
abocinar **I** *vt.* **1** a da formă de goarnă/de trompetă. **2** (*arhit.*) a da formă rampantă (*unui arc*).
abocinar **2** *vi.*, *vr.* a cădea pe burtă/întins. **II** *vr.* **1** (*d. cai*) a merge aplecat în față. **2** a da înapoi. **3** (*CH; d. o gaură*) a se lărgi.
abofado *adj.* **1** puhav, fleșcăit, moale. **2** umflat; buhăit; puhav.
abofarse *vr. (AND, AM)* **1** a se face puhav, a se fleșcăi. **2** a se umfla. **3** (*cstr.*) a se scoroji.
abofellado *adj.* moale.
abofeteador *adj.* pământitor.
abofeteadura *sf.* **abofetamiento** *sm.* pământire, lovire cu palma.
abofetear *vt.* a pământi, a lovi cu palma, a-i trage/da/arde palme/o palmă; a plesni, (*fam.*) a pocni. ⇨ **se dejan ~ por la lluvia** se lasă bicioși de ploaie.
abofeteo *sm.* v. *abofeteadura*.
abogacia *sf.* avocatură, profesiune de avocat. ⇨ **estudiar la** ~ a studia avocatura.
abogada *sf.* **1** soție de avocat. **2** avocată. **3** (*fam.*) intermediară.
abogadear *vi. (fam.)* a face pe avocatul.
abogaderas *sf. (pl., AM)* chichie/tertipuri/șirețlicuri/trucuri avocațești.
abogadesco *adj. (peior.)* avocațesc.
abogadete *sm. (peior.)* avocațel.
abogadil *adj.* avocațesc.
abogadillo *sm.* **1** (*peior.*) avocațel. **2** (*CR*) avocat. ⇨ ~ **hecho de prisă** un avocat de duzină/de doi bani.
abogadismo *sm.* **1** mentalitate avocațească, spirit avocațesc. **2** participare excesivă a avocaților.
abogado *sm.* **1** avocat. **2** (*Biblie*) Mijlocitor. ⇨ ~ **consultor** avocat consultant; ~ **de manigua** (*ANT*) **a**) v. ~ **de secano**; **b**) încurcă-lume; ~ **de oficio/de pobres** apărător din oficiu; ~ **de secano** (*AM*) **de sabana** (*PR*) **de trompito** (*fam.*) **a**) avocat neplătit; **b**) jurist neprecupeț; **c**) mare smecher; ~ **defensor** apărător, (*rar*) defensor; ~ **ligante**

postulante avocat pledant; ~ **querellante** avocatul acuzării; **colegio** (*ME*) **barra de** ~ **s** barou; **el mejor ~ es una buena causa** cel mai bun avocat este adevărul; v. *bufete/hablar*.
abogador *sm. (bis.)* paracliser, țărcovinic.
abogaduría *sf.* **1** pledare. **2** pledoarie.
abogalla *sf. (bot.)* gogoasă de ristic.
abogamiento *sm.* pledare.
abogar *vi.* **1** a pleda, a apăra. **2** (*fig.*) a pleda; a milita (*pentru*), a susține, a interveni în favoarea.
abohetado *adj.* umflat, puhav, buhăit.
abolaga *sf. (bot.)* ghimpoasă v. *aulaga*.
abolengo *sm.* **1** spiță, obârșie, origine; neam. **2** ascendență, linie de rudenie ascendentă. **3** avere strămoșească. ⇨ **con** ~ (*fam.*) cu vechi țăte, cu tradiție; **de antiguo** ~ de neam (mare/bun); **de rancio** ~ de neam prost; **bienes de** ~ (*jur.*) v. **3**.
abolición *sf.* abolire, abolitiune; suprimare, scoatere din uz.
abolicionismo *sm. (pol.)* aboliționism.
abolicionista *adj., sm. (pol.)* aboliționist.
abolir *vt. (yo abolo)* **1** a aboli, a suprima, a scoate din uz. **2** a desființa, a lichida, a anula.
abolla *sf. (ist., la romani)* abolla, manta militară.
abolladamente *adv.* cu denivelări.
abolladizo *adj.* care se îndoae ușor; maleabil; moale.
abollado *adj.* **1** deformat; denivelat; cu ridicături/*respectiv* cu adâncituri. **2** lovit, turtit, înfundat, scofălit. **3** (*AM*) lefter, fără bani. **4** (*ANT*) ros (de pantof). **5** (*CH*) ruinat.
abolladura *sf.* **1** denivelare; deformare. **2** umflătură, proeminență, bombare. **3** adâncitură; îndoitură. **4** ornamentare cu semisfere. **5** (*ANT*) rosătură (de pantof).
abollar **I** *vt.*, *vr.* a (se) deforma, a (se) denivela, a (se) strămba, a (se) turti, a (se) scofăli, a (se) încovoia. **II** *vt.* **1** a încreți. **2** (*reg.*) a strica. **3** (*ANT, d. pantofi*) a roade.
abollar **2** *vt. (arhit.)* a ornamenta cu semisfere.
abollecer *vi. (reg.)* a se îngrășa.
abollón *sm.* v. *abolladura*.
abollonamiento *sm. (reg.)* îmbobocire, înmugurire.
abollonar *vt.* **1** a ornamenta prin ciocănire. **2** (*reg.*) a îmboboci, a înmuguri.
abolo *adj. (d. mânji)* fără toți dinții.
abolorio *sm.* **1, 2** v. *abolengo* **1, 2, 3** (*reg.*) v. *abolorio*.
abolsado *adj.* încrețit, cu cute, cu falduri.
abolsamiento *sm.* încrețire, cutare.
abolsar **I** *vt.*, *vr.* a (se) cuta, a (se) încreți. **II** *vr. (d. tencuială)* a se coji, a se coșcovi, a se scoroji.
abomaso *sm. (la rumegătoare)* cheag.
abombachado *adj.* bufant, umflat; înfioat. ⇨ **pantalones** ~ **s** pantaloni bufanți.
abombacharse *vr. (AM)* a se umfla.
abombado *adj.* **1** bombat, curbat; convex; arcuit. **2** bombat, ieșit/scoș în afară; prominent; în relief, reliefat; umflat; (*fam.*) bulbucaț. **3** bombat, bufant, umflat, înfioat. **4** (*d. apă*) stricat, stătut. **5** (*fam.*) compromis; cu prestigii turtit. **6** (*AM*) cherchelit, amețit; băut. **7** (*AM*) năucit, amețit; zăpăcit.
abombamiento *sm.* **1** bombare, arcuire, curbare. **2** bombare, umflare v. *abombado*.
3 (*geol.*) boltire, bombare.
abombar **I** *vt.*, *vr.* **1** a (se) bomba; a (se) arcui; a (se) curba. **2** a (se) bomba, a (se) umfla. **II** *vi.* a pompa, a trage la pompă. ⇨ ~ **el pecho** a-și bomba/umfla pieptul.
abombar **2** *vt.*, *vr.* a (se) ameți/năuci/zăpăci. **II** *vr.* **1** a se strica, a mirosi urât, a prinde miros. **2** a se ameți, a se chercheli, a se afuma.
abominablemente *adv.* în (mod) abominabil etc.
abominación *sf.* **1** detestare, disprețuire; ură. **2** condamnare, blamare; osândire. **3** aversiune, ură, dispreț; scârbă, dezgust. **4** mârșăvie, ticăloșie. **5** (*bis.*) urăciune.
abominar **I** *vt.*, *vi. (de)* a detesta, a disprețui; a urî; a avea oroare de, a nu putea suferi. **II** *vt.* a condamna, a blama, a osândi; a respinge.
abonadamente *adv.* sigur, cu siguranță.
abonado **I** *adj.* **1** demn de încredere, vrednic de crezare. **2** îndrăzneț. **3** îngrășat, fertilizat. **II** *sm.* **1** abonat. **2** (*agr.*) îngrășare, fertilizare. ⇨ ~ **al servicio telefónico** abonat telefonic.
abonar **I** *adj.* **1** care abonează. **2** care îngrășă/fertilizează. **II** *sm.* **1** garant, chezaș. **2** lingură (de butoaie); burghiu, ștrețel.
abonadora *sf.* mașină de împrăștiat îngrășăminte/fertilizante.
abonadura *sf.* cantitate de îngrășăminte/fertilizante.
abonable *adj.* **1** plătitibil, achitabil. **2** la care se poate face abonament. **3** care poate fi fertilizat.
abonamiento *sm.* **1** acreditare. **2** garantare; certificare, adevărire. **3** îmbunătățire; îndreptare. **4** (*agr.*) îngrășare, fertilizare; amendare (a solului). **5** aprobare. **6** (*și fig.*) calmare, potolire.
abonamiento **2** *sm.* **1** abonare. **2** plată, achitare, onorare.
abonanzar *vi.* **1** (*d. vânt*) a se calma, a se domoli, a se liniști, a se potoli. **2** (*d. vreme*) a se însenina, a deveni senin, a se îndrepta, a se lumina. **3** (*fig.*) a se liniști, a se calma, a se potoli, a se domoli.
abonar **I** *vt.* **1** a acredita, a face demn de crezare; a da ca sigur. **2** a garanta; a certifica, a adevări. **3** a îmbunătăți; a îndrepta. **4** (*agr.*) a îngrășa, a fertiliza; a amenda (*solutul*). **5** a califica drept bun; a aproba. **6** a plăti, a achita; a onora. **7** a depune bani. **8** a (a) credita, a deschide un cont. **II** *vt.*, *vr.* a (se) abona, a(-și) face un abonament la. **III** *vr.* **1** a-i face plăcere. **2** (*BO*) a se împăca. **IV** *vi.* v. *abonanzar*. ⇨ ~ **en/a la cuenta de** a trece în creditul/contul, a credita contul; **le abona su pasado** îi servește drept garanție trecutul (său).

abonaré sm. chitanță; poliță.

abondo adv. (fam.) mult, din belșug.

abonero sm. (ME) negustor ambulant (care vinde în rate).

abono sm. 1 abonare. 2 abonament (de ziar/telefon/pe cale ferată). 3 garanție; garantare, credit; 4 achitare, plăla, plălire. 5 rată. 6 (fam.) serie de coride. 7 îngrășământ, fertilizant. ♦ ~ en cuenta creditare în cont; carta de ~ abonament (pe calea ferată); ~ natural îngrășământ natural; compost; mranți; ~s nitrogenados/orgánicos îngrășăminte azotoase/organice; ser de ~ a fi demn de luat în considerație; a fi valabil; v. proceso.

aboquillado adj. 1 în formă de goarnă/de trompetă. 2 țuguiaț.

aboquillar vt. 1 a pune muștiuc. 2 a evaza, a lărgi (o deschidere). 3 (tehn.) a teși, a bizota. II vr. a se țuguia.

aboral adj. (med., zool.) aboral, opus/îndepărtat față de gură.

abordable adj. (și fig.) abordabil, accesibil.

abordador adj. care abordează.

abordadura sf., abordaje sm. 1 (mar.) abordare, abordaj, acostare. 2 (id.) abordaj, ciocnire. 3 (id.) abordaj, atacare. 4 (fig.) abordare, atacare (a unei lucrări). ♦ tomar al abordaje a captura o navă, a aborda (o navă).

abordar I vt., vi. 1 a aborda, a se ciocni (cu altă navă). 2 a aborda, a acosta, a captura. 3 a aborda, a trage la țarm, a acosta; a se opri lângă o navă, a se opri bord la bord. 4 (o temă) a aborda, a ataca. 5 (o persoană) a aborda, a opri, a intra în vorbă; (peior.) a acosta. ♦ ~ la tierra a trage la țarm, a arunca ancora (la țarm); es imposible ~le e imposibil de abordat; nu e chip să te apropie de el.

aborde, abordo sm. s. abordaj, abordare.

abordonar vi. a merge sprijinit în toiaș.

aborigen adj., smf. (pl. aborígenes) (locuitor) de baștină, băștinaș, autohton, indigen, (liv.) aborigen.

aborlonado adj. (AM) 1 dungat, cu dungă de altă culoare. 2 cu franjuri, cu ciucuri.

aborrachado adj. roșu-aprins, stacojiu.

aborrajar I vt., vr. a (se) usca, a (se) veșteji, a (se) ofili. II vt. (CO, cul.) a da prin ou/psmet.

aborrascarse vt. 1 (d. vreme) a se strica, a se schimba (în rău), a deveni nefavorabil. 2 (fig.) a se mânia, a se înfuria; (fam.) a se face foc (și pară).

aborrazar vt. a împăna (cu slănină).

aborrecedor adj. 1 disprețuiitor; dușmănos. 2 enervant; agasant.

aborrecer I vt. 1 a urî, a destesta, a disprețui, a exagera, a avea oroare de, a nu putea suferi. 2 (d. pășări) (și fig.) a părăsi, a lăsa, a abandona (cuibul/progenitura). 3 a cheltui (fără folos); a toca. 4 a plictisi, a agasa; a enerva. II vr: a se plictisi, a i se urî. ♦ ~ de muerte a urî de moarte; v. tra i dor.

aborrecible adj. dezgustător, respingător, detestabil; nesuferit, hidos, oribil, odios; demn/vrednic de dispreț.

aborreciblemente adv. (în mod) dezgustător etc.

aborrecido adj. plictisit; agasant.

aborrecimiento sm. 1 scârnbă, dezgust, repulsie, aversiune. 2 plictiseală; urât; gol sufletesc, (fam.) plictis. ♦ poner en ~ (DQ) a face de ocară.

aborregar I vt. (ME) a depozita (grâuul). II vr: 1 (d. cer) a se acoperi cu nori albi, a se înnoara. 2 a se blegi. 3 (AM) a deveni lenș.

aborriscarse vr. a se prosti, a se tâmpi.

abortado adj. 1 avortat. 2 (fig.) eşuat, ratat, neizbutit. ♦ el asunto quedó ~ chestiunea a dat faliment/a eşuat; (robos) en proyecto ~s por la policia proiecte (de furturi) dejucate de poliție.

abortador adj. 1 avortiv, care produce avort. 2 care avortează.

abortamiento sm. avort, lepădare.

abortar I vt., vi. a avorta, a pierde fătul (prin avort), (pop.) a lepăda. II vi. 1 a provoca un avort/o întrerupere de sarcină. 2 (fig.) a avorta, a eşua, a suferi un eşec. 3 (bot.) a nu se dezvoltă, a avorta. 4 (med., d. o boală) a dispărea înainte de vreme. 5 (reg.) a da în spic. III vt. 1 a da naștere unui/a produce un lucru monstruos. 2 a rata. ♦ ~ un despegue a rata o decolare.

abortista adj., smf. 1 (partizan) al avortului. 2 (persoană) care face avorturi.

abortivo I adj. avortiv; născut înainte de vreme; prematur. II adj., sm. (produs) avortiv, care provoacă avortul.

aborto sm. 1 avort; (pop.) lepădare, lepădat. 2 avorton, făt avortat. 3 (fig.) avorton, stârpitură, lepădătură; corcitură; pocitanie. 4 (fig.) avort, eşec, eşuare, nereușită. ♦ ~ de despegue decolare ratată; ~ de la naturaleza v. 3; ~ del infierno/del diablo (pop.) talpa iadului, drac împelițat, spoitura dracului.

abortón sm. 1 pui de animal lepădat. 2 blană de miel avortat.

aborujar vt. 1 a face grunji/coocoloaze. 2 a se înfofoli, a se încotoșmăna, a se cocoloși.

abotagado adj. umflat, puhav, buhăit.

abota(r)gamiento sm. buhăire, umflare.

abota(r)garse vr. a se buhăi, a se umfla, a se puhăvi, a deveni buhăit/puhav.

abotijar I vt. a da forma unui ulcior. II vr: 1 a căpăta forma unui ulcior. 2 v. a b o t a (r) g a r s e.

abotinado adj. sub formă de jambieră.

abotonador sm. croșetă (pentru încheiat nasturii).

abotonadura sf. 1 v. a b o t o n a m i e n t o . 2 (pop.) șir de nasturi (la o haină).

abotonamiento sm. 1 încheiere, încheiere, încheiat (cu nasturi), prindere (în nasturi). 2 (bot.) înnugurire, îmbobocire.

abotonar I vt. 1 a prinde/a încheia/a încheie/a fixa cu/in nasturi. 2 a încheie (o haină). 3 (ME) a devia apa (de irigație). II vr: a se încheie la nasturi/la haină etc. III vi. 1 (bot.) a înnuguri, a face muguri, a îmboboci, (reg.) a muguri. 2 (d. ou) a crăpa la fierț (după care

albușul se încheagă) ♦ ~ se la chaqueta a se încheia la haină; llevaba sin ~ la camisa umbra/era cu cămașa descheiată/deschisută.

abovedado adj. boltit, arcuit, în arc, în formă de boltă.

abovedadura sf., abovedamiento sm. 1 boltire, executare a bolții. 2 boltă.

abovedar vt. 1 (arhit., cst.) a acoperi cu boltă. 2 a bolti, a da formă de boltă.

aboyado adj. 1 (d. pământuri) arendat cu boi (de arat). 2 (d. ferme) pentru creșterea vitelor; zootehnic.

aboyar I vt. (mar.) a marca/a însemna cu geamanduri, a baliza. II vi. 1 a pluti (la suprafață). 2 a face pluta.

abozalado adj. (d. o fermă) arendat cu boii (de arat).

abozalar vt. 1 a pune botniță. 2 (fig.) a încheie/a astupa gura.

abozar vi. (mar.) a boța, a fixa (cu ajutorul unui bot).

abozo sm. (reg.) v. g a m ó n.

abra sf. 1 golf mic; intrând, (liv.) ansă. 2 port mic/de adăpost. 3 defileu. 4 (geol.) falie; ruptură, crăpătură. 5 (mar.) distanță între catarge. 6 (AM) luminiș, poiană; rariște, răriș. 7 (AM) gol, spațiu. 8 (CO) canat (de usă, de fereastră). 9 (NI, RD) potecă, cărare.

abracadabra sm. abracadabra.

abracadabrante adj. abracadabrant; bizar, ciudat, surprinzător.

abracamontes smf. persoană lacomă după pământ; (inv.) chiabur.

abracanar I vt. (dial.; d. căldură) a scădea; a se domoli. II vr. (dial.) a deveni

încrezut, a se înfumura.

abracar vt. (AM) a cuprinde, a îmbrățișa.

abracijarse vr. a se îmbrățișa, a se strânge în brațe.

abracijo sm. (fam.) îmbrățișare, strângere în brațe.

Abraham. ♦ v. s e n o .

abramante I sm. luptător. II adj. v. b r a m a n t e .

abramarse vr. a se crăpa.

abranquio adj. fără branhiu.

abraquia sf. (med.) abrahie, lipsă (congenitală) a brațelor.

abraquicéfalo adj. abrahiocefalic.

abrado adj. 1 aprins, încins; fierbinte. 2 pârjolit. ♦ ~ en cólera mâniaș foc, făcut

foc și pară.

abrasador adj. 1 dogoritor, arzător, mistuitor, de pară. 2 (fig.) arzător, mistuitor.

♦ fuego ~ foc mistuitor/nimicitor; pasión ~ a pasiune arzătoare/mistuitoare.

abramiento sf. 1 ardere, mistuire; pârjolare. 2 (fig.) ardere, consumare.

abrasar I vt. 1 a arde; a face scrum; a mistui; a devora. 2 (d. soare) a arde, a dogori,

a frige, a pârjoli, a încege. 3 (o mâncare) a arde. 4 (d. condimente) a arde, a ustura.

5 (fig.) a consuma, a devora. 6 (fig.) a consuma; a risipi; a cheltui fără chibzuință; (fam.)

a păpa. II vi. a arde, a frige, a dogori, a fi fierbinte; a iradia căldură mare. III vr: 1 a se

arde, a se face cărbune, a se carboniza. 2 (fig.) a se coace (de căldură), a se topi. 3 a

arde (de o dorință), a se chinui, a se mistui, a fi mistuit (de), a se topi (după). ♦ ~ se de

amor(es) a se topi/mistui de dragoste; ~se en deseos a arde/a fi mistuit de o dorință, a

dori cu înfocare; ~se vivo a) a muri/a se înabuși de căldură; b) a arde/a fi mistuit de dor;

el estómago me abrasaba mă ardea stomacul/la stomac; la sopa está abrasando supra

frige; murieron/perecieron abrasados au pierit în flăcări; se le abrasó la comida i s-a

ars mâncarea (pe foc); v. i r a .

abrazilado adj. roșu, de culoare roșie.

abrasilerado adj. plin de cuvinte braziliene.

abrasión sf. 1 (geol., med.) abraziune, 2 (tehn.) abraziune, abrazare.

abrasivo adj., sm. abraziv. ♦ equipo ~ abrazor.

abracecer vt. a înfuria, a întârâta, a irita.

abraxas sm. abraxas, abraxas; talisman.

abrazada sf. îmbrățișări.

abrazadera sf. 1 (tehn.) brătară; inel; clemă, bridă. 2 joagăr, beschie. 3 (tipo.) acoladă.

abrazador I adj. 1 care îmbrățișează. 2 (bot.) fără pețiol. II sm. 1 stâlp de la roata

hidraulică (cu teici). 2 (arg.) sticlete; vardis. 3 (FI) pernă.

abrazadora sf. (bot.) frunză fără pețiol.

abrazamiento sm. v. a b r a z o .

abrazar I vt., vr. a (se) îmbrățișa, a (se) lua/strânge/cuprinde în brațe, a (se) strânge

la piept. II vt. 1 a îmbrățișa, a cuprinde, a include; a conține. 2 a îmbrățișa, a consacra;

a-și însuși. 3 a îmbrățișa, a cuprinde, a înconjura; a învălui. 4 a se apuca de; a-și asuma.

II vi. (mar.) a ține aproape. ♦ ~ con la mirada/vista a cuprinde cu privirea; ~ por la

cintura a strânge de mijloc; quien mucho abraza... v. a b a r c a r ; tan grueso que no

lo ~ían tres hombres așa de gros încât nu l-ar putea cuprinde trei oameni; v. f a r o l a .

abrazo sm. îmbrățișare, cuprindere/strângere în brațe. ♦ ¡venga un ~! dă-mi voie să

te îmbrățișez!; v. f u n d i r .

abreacción sf. (psih.) abreacție.

abrebalas sm. (text.) mașină de desfoiat baloturi, destrămător.

abreboca sm. 1 (EC) aperitiv, 2 (AR) gură-cască/-căscată.

abrebottellas sm. deschizător de sticle, cheie pentru deschis sticle.

abrecartas sm. cuțit pentru deschis scrisori, (gal.) coupe-papier.

abrecoches sm. persoană/valet care deschide portiera mașinii.

abrefácil adj. ♦ sistema ~ sistem de deschidere ușoară.

abregancias sf. (pl., reg.) v. l a r e s .

abregar vi. a (se) lupta, a se război.

ábrege sm. 1 vânt dinspre sud-est. 2 vânt dinspre sud.

abrelatas sm. cuțit/cheie de (desfăcut cutii de) conserve, deschizător de (cutii de) conserve.

abrenuncio interj. Doamne ferește/păzește! ferească/păzească sfântul!

abrejo(s) sm. 1 (mar.) stâncă submarină. 2 (bot.) colții-habei v. a b r o j o ,

3 (bot.) osul-iepurelui v. g a t u ñ a .

abrepuño *sm.* (bot.) *v. arzo* *olla*.

abrepuños *sm.* (bot.) cornice, (un)îl-babei (*Ranunculus arvensis*).

abretonar *vt.* (mar.) a amara tunurile (paralel cu bordul).

abretrochas *sm.* buldozer.

abrevada *sf.* adăpare, adăpat.

abrevadero *sm.* 1 adăpătoare, jgheab (de adăpat). 2 (CO) mină plină cu apă.

abrevado *adj.* (tăb.) îmbibat cu apă.

abrevador *I adj.* care adăpă. **II** *sm. v. abrevadero*.

abrevar *I vt.* 1 a da de băut (la animale). 2 a stropi, a împrăstia (apa). 3 (tăb.) a pune la înnuiat. 4 a da de băut, a-i potoli setea. **II** *vr.* 1 (d. animale) a se adăpa, a bea apă. 2 (fig.) a se adăpa din/la izvoarele. ⇨ **llevar el caballo** a ~ a duce calul la adăpat.

abreveredas *sm.* buldozer.

abreviación *sf.* abreviere, abreviați(un)e; prescurtare.

abreviadamente *adv.* abreviat, prescurtat; în rezumat; într-o formă abreviată/prescurtată; succint.

abreviado *adj.* abreviat, prescurtat; succint.

abreviador *I adj.* abreviator, care abreviază. **II** *sm.* (și bis.) abreviator.

abreviadoria *sf.* funcția de abreviator.

abreviamento *sm. v. abreviación*.

abreviar *vt.* 1 a abrevia, a prescurta; a reduce. 2 a grăbi, a accelera, a goni. 3 a anticipa. ⇨ **por ~ el cuento de mi desventura** (DQ) ca să n-o mai lungesc cu povestea nenorocului meu.

abreviatio *adj.* abreviativ.

abreviatura *sf.* 1 abreviere, abreviați(un)e, cuvânt abreviat/prescurtat; siglă. 2 *v. abreviadoria*. 3 rezumat, prescurtare; conspect. ⇨ **en ~ a)** abreviat *v. abreviadamente*; **b)** (fam.) în grabă.

abreviaturia *sf. v. abreviadoria*.

abrezar *vt.* (reg.) a legăna.

abriboca *smf.* (fam.) gură-cască, om cu capul în nori.

abribonado *adj.* șmecher; hoțoman, pungaș.

abribonarse *vr.* a se șmecheri, a se pungași.

abridero *I adj.* 1 care se desface ușor. 2 (d. fructe) care se desface de pe sămbure. **II** *sm.* (soi de) piersic.

abridor *I adj.* deschizător. **II** *sm.* 1 (de capsule) deschizător, destupător. 2 cuțitaș de altoit; briceag copulator; cosor. 3 cercel (pentru lărgit găurile din lobii urechilor). 4 (bot.) *v. abridero* *I*. 5 (AM, agr.) extirpator. 6 (EC) pieptene (cu dinți vari și lungi). ⇨ **de botellas** *v. II* 1; **de conservas/de latas** *v. abrelatas*; **de láminas** *gravor*; **de lana** (text.) *v. abridora*.

abridora *sf.* (text.) (lup) destrăcător. ⇨ **de balas** mașină de desfoiat baloturi.

abridura *sf.* 1 (min.) lărgirea galeriei (direcționale). 2 (reg.) deschidere, acțiune de a deschide.

abrigada *sf. v. abrigadero*.

abrigarse *vr.* (reg.) a se adăposti, a sta la adăpost.

abrigadero *sm.* 1 loc adăpostit/ferit de vânt; (pop.) dos. 2 (mar.) adăpost. 3 (AM) vizuină.

abrigado *I adj.*, *sm.* (loc) ferit de vânt, (loc) adăpostit. **II** *adj. v. abrigar*.

abrigador *I adj.* (AM, d. o haină) călduros. **II** *sm.* (ME) tănuitor.

abrigadura *sf.* îmbrăcămintă; haină; acoperământ.

abrigaño *sm. v. abrigadero*.

abrigar *I vt.*, *vr.* 1 a (se) adăposti, a (se) pune la adăpost, a (se) așeza la loc ferit, a (se) apăra *de*. 2 a (se) înveli, a (se) acoperi, a (se) înfășura. 3 a (se) îmbrăca gros/bine/călduros. **II** *vt.* 1 a ocroti, a ajuta; a proteja. 2 (mar.) a pune (navela) la adăpost. 3 a avea; a nutri, a cultiva; a întreține. **III** *vi.* (d. haine) a ține (de) cald, a încălzi. ⇨ **~ sospechas** a avea bănuieli; **~ una esperanza** a nutri o speranță; **~ se bien** a se îmbrăca călduros; **abriga poco** (d. o haină) nu ține de cald; **las montañas abrigan el valle de los vientos** munții apără valea de vânturi; **tela que abriga** stofă călduroasă; *v. intención/luvia*.

abrigo *sm.* 1 adăpost; loc ferit/adăpostit; refugiu; (pop.) dos. 2 (mil.) adăpost (antiaerian). 3 (fig.) adăpost, ocrotire, oblăduire; ajutor. 4 palton; (de blană, de piele) haină. 5 (mar.) adăpost. 6 (arheol.) peșteră, cavernă. 7 (AM, min.) grosimea filonului. ⇨ **~ de entretiempo** pardesiu; demiu; **~ de piel** haină de blană; **al ~ de** sub acoperirea, la adăpost de; **al ~ de la noche** la adăpostul nopții, sub acoperirea nopții; **al ~ del aire** ferit de aer; **al ~ del viento** la adăpost de vânt; **botas de más** ~ cizme mai călduroase; **de ~** (arg.) a) de pază; b) teribil, groaznic; **de mal** ~ rece, friguros; **personas sin ~** persoane fără adăpost; **sin ~** neadăpostit; **un traje de mucho** ~ un costum foarte călduros; **poner al ~ a)** a pune la adăpost; b) (mar.) a fixa încărcătura, a amara; **ponerse al ~** a se adăposti, a se pune la adăpost; **el... es de ~** păzește-te de...!; **el lugar está al ~ de los vientos** locul e apărat/adăpostit de vânturi; **mi ~ es una manta** paltonul meu e foarte călduros/ține tare de cald; **se conserva(n) al ~ de la humedad** se păstrează ferit de umezeală; *v. lluvia/quitarse/traspasar*.

abriguito *sm.* (dim.) 1 paltonaș. 2 hăinuță.

abril *sm.* 1 aprilie, (rar) april, (pop.) prier. 2 (fig., pl.) primăveri, ani de tinerețe. ⇨ **~**, **aguas mil** aprilie, luna ploilor; **~ y mayo llaves de todo el año** ploaia din/de mai face mălai; **como ~ es** frumoase ca o zi de primăvară; **el ~ de la vida** primăvara vieții; **una muchacha de quince** ~ es o fată de cincisprezece primăveri; **estar hecho/parecer un ~** a fi scos din cutie.

abrileno *adj.* de/din aprilie.

abrilantado *adj.* 1 șlefuit. 2 ⇨ **frutas abrilantadas** (ANT) fructe glasate/zaharisite.

abrilantador *sm.* 1 șlefuitor (de pietre prețioase); giuvaiergiu. 2 polizor (de giuvaiergiu).

abrilantamiento *sm.* șlefuire.

abrilantar *vt.* 1 a șlefui (pietre prețioase), a fațeta, a tăia în fațete. 2 (fig.) a da strălucire, a face să strălucească. 3 (ANT, cul.) a glasa; a zaharisi.

abrimiento *sm.* deschidere, acțiune de a deschide.

abrinquinado *adj.* delicat; subtil.

abriolar *vt.* (mar.) a pune cargă-fund la vele.

abrios *sm.* (pl., reg.) 1 pereche de boi. 2 animale de povară.

abrir *I vt.* 1 a deschide, a da la o parte; a împinge în lături. 2 (cu cheia) a deschide, a descuia; (zăvorul) a deschăzori. 3 a deschide, a desface; a dezlipi; a despături; a întinde. 4 (fructe) a deschide; a dezgheia. 5 a deschide, a da drumul (să treacă). 6 (și fig., un drum) a deschide, a croi, a tăia; a construi. 7 a deschide, a înființa, a crea; a organiza; a inaugura. 8 a deschide, a începe, a porni, a face începutul; a merge în cap. 9 (o sedință) a deschide, a începe. 10 a deschide, a tăia; a săpa; a despica; a găuri. 11 (un ou) a sparge. 12 a grava; a sculpta. 13 (AM) a defrișa. **II** *vi.* 1 (d. flori) a se desface, a se deschide, a înflori, a-și desface petalele; a se desfoia; (d. muguri, și) a se despica, a plesni. 2 (d. timp) a se însenina, a se face frumos. 3 a se deschide. 4 (AM) a fugi. 5 (AM) a evita. **III** *vr.* 1 a se deschide; a se da la o parte. 2 a se deschide, a se descuia. 3 a se deschide, a se desface; a se dezlipi; a se despături. 4 a se crăpa. 5 (d. timp) *v. II*. 2. 6 (d. flori) *v. II*. 7 (d. peisaje) a se deschide, a se desfășura, a se înfățișa privity/vederii. 8 (d. o prăpastie) a se deschide, a se căsa, a se crăpa. 9 (fig. (a, con) a-și deschide/degerta/descăra sufletul/inimă (față de), a spune tot ce are pe suflet/pe inimă, a face confidențe, a se destăinui; (liv.) a se confia; (fam.) a-și vărsa amarul/necazul/focul; a-și dezlega sacul/băierile inimii. 10 (auto.) a tăia o curbă. 11 (d. un balcon, o fereastră) a da (spre, în). 12 (d. un buboi) a (se) sparge. 13 (arg.) a o țerge, a o lua la sănătoasă. 14 (AM) a renunța. 15 (AMS) a se abate. ⇨ **~ a medias** *v. entreabrir*; **~ de par en par (una puerta)** a deschide larg (de perete), a da de perete (o ușă); **~ desmesuradamente la boca** a deschide gura cât o sură; **~ desmesuradamente los ojos** a holba ochii; **~ el apetito** a deschide pofta de mâncare; **~ el fuego** (mil.) a deschide focul; **~ el picaporte** a apăsa pe clanță; **~ en canal** a tăia în lungime; **~ la cabeza** a sparge capul; **~ la discusión** a deschide discuția (fam.) vorba; **~ la mano a)** (și fig.) a deschide mâna; b) (fig.) a slăbi șurubul; a da drumul; c) a cheltui fără măsură; d) (câl.) a slăbi frâul; e) (AM) a lua spert, a se lăsa ușor; **~ la tapa** a ridica capacul; **~ las piernas** a depărta/a deschide picioarele; **~ su alma/corazón/pecho** *v. II* 9; **~ un empréstito** a lansa un împrumut; **~ una carretera al tránsito** a da în circulație/a deschide o șosea; **~ (una) cuenta** a deschide un cont; **~ una ficha** a întocmi/a face/a deschide o fișă; **~ una ventana en un muro** a deschide/a face o fereastră într-un zid; **~ una zanja** a face/a săpa un șanț; **~ se las cataratas del cielo** a se descuia zăgăzurile cerului; a **medio** ~ deschis pe jumătate; **cartas sin ~** scrisori nedescăpate; **estar a medio** ~ a fi deschis pe jumătate; **la puerta a medio** ~ ușa întredeschisă; **sin ~** nedeschis; nedeschis; **abra dos huevos crudos** spargeți două ouă proaspete; **donde se abre la avenida** unde se deschide/incepe bulevardul; **intento ~ se las venas** a încercat să-și taie venele; **lo abrió por medio** l-a despicat în două; *v. ademán/barriga/boca/calle/caminol/ campo/ entendimiento/espita/hacia/hueco/juego/ llamar/mano/marcador/ ojo/paso/pecho/plaza/porfjar/precio/puerta/tierra/vida*.

abrocar *vt.* 1 a pune ghizd. 2 a pune inel *v. brocal*.

abrocar *vt.* (text.) a scoate moșoarele.

abrochador *sm. v. abotonador*.

abrochadora *sf.* 1 capsator. 2 mașină de capsat.

abrochadura *sf.* **abrochamiento** *sm.* prindere/incheiere cu nasturi.

abrochar *I vt.* 1 a încheia, a prinde în nasturi/in copci. 2 a înșela; (arg.) a duce. 3 (ME) a înbăta, a înșăca. 4 (AM) a scutura, (fig.) a lua la rost. 5 (AM) a capsă. **II** *vr.* 1 a se încheia, a se închide la nasturi/la copci. 2 a se lua la bătaie, a se încăiera. ⇨ **~ se la chaqueta** a se încheia la haină, a-și încheia haina; **~ se los zapatos** a-și lega șterturile (de la pantofi); **~ abrochense los cinturones!**; **~ abrochen su cinturón!** (av.) legați-vă centurile!; *v. pantalón*.

abrogable *adj.* (jur.) abrogabil.

abrogación *sf.* abrogare, abrogație; anulare, suprimare, abolire; desființare.

abrogador *adj.* 1 abrogativ; care abrogă. 2 abuziv; uzurpator.

abrogar *vt.* (jur.) a abroga, a aboli; a anula, a suprima, a desființa.

abrogativo, abrogatorio *adj.* abrogativ.

abrojal *sm.* mărciniș, spinărie.

abrojin *sm.* (specie de) moluscă (Murice).

abrojo *sm.* 1 (bot.) colții-babei, (reg.) păduchele-calului (*Tribulus terrestris*). 2 scai; mărcin(e); scai ghimpos (*Centaurea calcitrapa*). 3 (mil.) arici. 4 măciulie. 5 (mar., pl.) stânci submarine; colți. 6 (pl., fig.) necazuri, dureri, amărăciuni. 7 (zool., specie de) crab. ⇨ **quien siembra ~s no anda** descalzător printre spini trebuie să umbli încălțat; **quienes ~s siembra espinas** coge cine seamănă spini spini culege, cine seamănă vânt culege furtună.

abrojos *adj.* 1 spinos, ghimpos, țepos. 2 dureros.

abrollar *vi.* a înnuguri, a îmboboci.

abromado *adj.* 1 (mar.) ros de carii (de mare). 2 înnvăluit în ceață/în vapori.

abromarse *vr.* (mar.) a se umple de carii; a fi ros de carii.

abroncar *I vt.* 1 a repezi, a brusca, a se răsti (la). 2 a huidui, a da cu huideo. **II** *vr.* 1 a se necăji, a se supăra. 2 a se plictisi. ⇨ **fue abroncado** por a fost repezit/certat de.

abroquelado *adj.* 1 în formă de scut. 2 (fig.) apărat, protejat.

abroquelar *vt.* (mar.) a naviga cu vânt strâns.

abroquelarse *vr.* 1 (mil.) a se apăra cu scutul; a se acoperi cu scutul. 2 (fig.) a se apăra cu; a-și face scut din; a invoca în apărarea sa.

abrotano *sm.* (bot.) (sau ~ macho) lemnul-Domnului, lemnus (*Artemisia abrotanum*), ⇨ **~ hembra** chiparosul-mic, lemnul-Maicii-Domnului, (reg.) limbricarită *Santolina chamaecyparissus*.

abrotanar *vi.* a înnuguri, a îmboboci; a lăstări.

abrumado *adj.* copleșit, împovărat. ⇨ **~ con/de** **atenciones** copleșit de atenții; **~ por el (los) remordimiento(s)** copleșit/ros de remușcări; **~ por los acreedores** încolțit/hăituit de creditori; **~ por los pensamientos varios** (avan) bățut de gânduri felurite; *v. deuda*.

abrumador *adj.* coplesitor, covârșitor, zdrobitor, împovăraător; apăsător. **mayoría** ~ a majoritate covârșitoare; **pruebas** ~ as probe zdrobitoare/nimicitoare.
abrumar *I vt.* 1 a împovăra, a îngreuna, a coplesi, a covârși, a năpădi. 2 (*fig.*) a doborî, a birui, a coplesi. 3 (*fig.*) a coplesi, a sufoca, a obosi, a agasa, a plictisi; a necăji. **II vr.** a se încețoșa, a se înnegura. **◆** ~ a **preguntas** a coplesi cu întrebări(le); **te abrumas con cosas que no...** te împovărezi cu lucruri care nu...
abrupción *sf.* 1 (*med.*) fractură transversală. 2 (*lit.*) trecere bruscă.
abrupto *adj.* 1 abrupt, accidentat, prăpăstios. 2 (*fig., d. stil*) abrupt; fără legătură.
abrutado *adj.* abrutizat, îndobitocit.
abrutarse *vr.* a se abrutiza, a se îndobitoci.
abruzo *adj., sm.* (locuitor) din Abruzzi (*IT*).
absceso *sm.* abces; puroi, (*pop.*) buboi, coptură. **◆** **abrir un ~** a deschide/a sparge un abces.
abscisa *sf.* (*mat.*) abscisă.
abscisión *sf.* 1 (*med.*) absciziune, extirpare. 2 (*fig.*) renunțare.
abscondito *adj.* abscons; ascuns, tainic.
absencia **◆** **in ~** (*jur.*) în lipsă/contumacie.
absenta *sf.* (*băutură*) absint.
absentismo *sm.* absenteism. **◆** ~ **laboral** absenteism la locul de muncă.
absentista *adj., sm.* absenteist.
ábsida *sf.* v. *á b s i d e* 1.
absíd(i)al *adj.* absíd(i)al.
ábside *sm.* 1 (*arhit.*) absidă. 2 (*astron.*) apsidă.
absidiola *sf.* (*arhit., bis.*) absidiolă.
absintado *adj.* pregătit cu absint.
absintio *sm.* (*bot.*) pelin v. *a j e n o*.
absintismo *sm.* (*med.*) absintism.
ábsit *interj.* ferească/păzească Domnul! ferit-a/păzit-a sfântul!
absolución *sf.* 1 (*jur.*) absoluțiune, achitare, absolvire; (*pop.*) iertare de pedeapsă. 2 (*bis.*) absoluțiune, absolvire, iertare a păcatelor, dezlegare (de păcat).
absoluta *sf.* 1 afirmație categorică. 2 (*mil.*) liberare, eliberare din armată, lăsare la vatră; desconcentrare. **◆** **tomar la ~** a ieși din cadrele armatei.
absolutamente *adv.* 1 absolut, cu totul, cu desăvârșire. 2 autoritar. 3 negreșit. 4 (*în construcții negative*) deloc, cătuși de puțin. **◆** ~ **nada, nada** ~ absolut nimic; ~ **todos** absolut toți, până la unul.
absoluteza, absolutidad *sf.* absolutitate, caracter absolut.
absolutismo *sm.* absolutism; monarhie absolută.
absolutista *adj.* absolutist.
absoluto *adj.* 1 absolut; necondiționat; suprem. 2 absolut, perfect, desăvârșit. 3 absolut, complet, deplin, total. 4 (*mat.*) absolut. **◆** **en ~ A loc, adv. a)** (în mod) absolut; **b)** (absolut) deloc, defel, în niciun chip/fel/mod, nicidecum, cătuși de puțin/de cât, cât de cât, necum, întru/cu nimic, nici atâtica, (nici) de leac, nici vorbă/gând/pomeneală!; (*pop.*) cât(u-i) aminul, nici la amin, (nici) măcar de afurisenie; nici cum/oleacă; (*reg.*) nicidecât, neam. **B interj.** dar de unde! cum să nu! aș! d-apoi bine! ba deloc! ba că chiat! ba aia-i vorbă!; **afectar una indiferencia absoluta** a simula o nepăsare totală; **tengo la certeza absoluta de que es así** sunt absolut sigur că lucrurile stau așa; v. *m a y o r í a*.
absolutorio *adj.* (*jur., bis.*) absolutoriu, care absolvă/iertă. **◆** **sentencia absolutoria** sentință de achitare.
absolvederas *sf.* (*pl.*) **◆** **tener anchas/buenas/grandes** ~ a fi mărinimos/indulgenț/iertător, a ierta ușor.
absolvedor *adj.* care absolvă/iertă, iertător.
absolver *I vt.* 1 a absolvi (*de*), a scuti (*de*), a ierta (*de*), a dezlega (*de o obligație*). 2 (*jur.*) a achita, a absolvi, a ierta; (*rar*) a dezlega (de o vină). 3 (*bis.*) a ierta/a dezlega de păcate. 4 (*inv.*) a rezolva. **II vr.** a se apăra. **◆** ~ **del cargo** a absolvi de acuzație.
absorbechoque *sm.* (*tehn.*) amortizor.
absorbedor *sm.* (*tehn.*) absorbitor.
absorbencia *sf.* v. *a b s o r c i ó n*.
absorbente *adj.* 1 absorbant, absorbitor, care absoarbe. 2 (*fig.*) absorbitor, care te absoarbe. 3 (*fam.*) acaparator. **◆** ~ **del sonido** fonozolant.
absorber *vt.* 1 a absorbi; a reține; a se îmbiba (*de/cu*), (*pop.*) a suga, a trage, a înghiți. 2 (*fig.*) a absorbi, a preocupa; a atrage; a consuma; a pune stăpânire pe; a acapara; a monopoliza. 3 (*ec., d. o piață*) a absorbi; a consuma; (*pop.*) a înghiți. 4 (*d. o pompă*) a aspira, a absorbi, (*pop.*) a trage. **◆** **está absorvido en su trabajo** munca l-a absorbit cu totul.
absorbible *adj.* care poate fi absorbit.
absorbimiento *sm.* absorbt(un)e.
absorciómetro *sm.* (*tehn.*) absorțiometru.
absorción *sf.* absorbtie. **◆** **la ~ de la luz** absorbtia luminii.
absortar *I vt.* a extazia, a captiva. **II vr.** a se extazia, a se lăsa/a fi captivat.
absorto *adj.* absorbit, captivat, extasiat, (dus) pe gânduri, îngândurat, dus, adâncit; absent; distrat. **◆** ~ **en la lectura** absorbit de/ cufundat în lectură; **con la mirada** absorta cu privirea dusă; **quedar ~ (DQ)** a rămâne dus pe gânduri.
abstemio *adj., sm.* abstinent (la băutură); cumpătat/sobru (la băutură).
abstención *sf.* abținere, înfrânare; cumpătare; (*rar*) abstențiune.
abstencionismo *sm.* abstenționism.
abstencionista *adj., smf.* abstenționist.
abstenerse *vr.* 1 a se abține, a se stăpâni, a se opri, a se înfrâna (*de la*); a se feri, 2 a se abține; a nu lua parte; a renunța. **◆** ~ **de votar/en las votaciones** a se abține de la vot; **¡abstente!** stăpânește-te! v. *u n o*.
absterger *vt.* (*med.*) a curăța (*o rană*).
abstención *sf.* (*med.*) curățare (*a unei rani*).

abstinencia *sf.* 1 abstenență. 2 (*bis.*) post. **◆** **día de ~** (*bis.*) zi de post.
abstinente *sm.* abstinent, om cumpătat.
abstinentemente *adv.* cu cumpătare.
abstracción *sf.* 1 abstracție. 2 meditație. 3 (*gal.*) distracție, neatenție. **◆** ~ **hecha de, hecha ~ de, haciendo ~ de** făcând abstracție de; **hacer ~ de** a face abstracție de, a ignora, a nu lua în considerație.
abstraccionismo *sm.* (*arte*) abstracționism.
abtractivamente *adv.* (în mod) abstractiv.
abtractivo *adj.* abstractiv. **◆** **lo ~** abstractivitate.
abstracto *adj.* 1 abstract; bazat pe abstracții, teoretic. 2 (*arte*) abstract, nonfigurativ. 3 (*gram.*) abstract. **◆** **en ~** în abstract; pe bază de deducții logice; **lo ~** abstractul, abstracționismul, caracterul abstract.
abstraer *I vt.* a abstrage, a desprinde; a considera izolat, a separa. **II vi., vr.** a renunța (*la*); a face abstracție. **III vt.** a se concentra, a se cufunda, a se adânci (în meditație), a cădea/a rămâne pe gânduri. **◆** ~ **se en la lectura de un libro** a se aprofunda/cufunda în lectura unei cărți.
abstraído *adj.* 1 adâncit; absent; distrat; absorbit, captivat; dus pe/cufundat în/căzut pe gânduri, îngândurat; dus. 2 retras, izolat. **◆** ~ **en su trabajo** cufundat în lucru.
abstricción *sf.* (*bot.*) separare a unui spor.
abstruso *adj.* abstrus, încurcat, greu de înțeles, abscons; neclar.
absuelto *adj.* 1 absolut, scutit. 2 (*jur.*) achitat, absolvit, iertat. 3 (*bis.*) iertat, dezlegat de păcate.
absumir *vt.* 1 a atrage. 2 a absorbi.
absurdamente *adv.* (în chip/în mod) absurd.
absurdidad *sf.* absurditate, absurd *sm.*, lucru absurd, idee absurdă, nonsens.
absurdo *I adj.* absurd; contrar logicii; contrar bunului-simț. **II sm. (lucru) absurd, absurditate, nonsens, aberație; (*fam.*) aiureală. **◆** **el colmo de lo ~** culmea absurdului; **estar ~** prin absurd, (*rar*) prin imposibil; **por reducción al ~** prin reducere la absurd; **por en el ~** (*fam.*) a fi ageamiu; **rozaba lo ~** friza absurdul.
abubarse *vr.* a se umple de buboai; a se spuzi.
abubilla *sf.* (*ornit.*) pupăză, (*pop.*) cuc armenesc (*Upupa epops*).
abuchear *vt.* a huidui, a fluiera, a lua/a-i da cu huide(i)o.
abucho *sm.* huiduială, fluierătură.
abuella *sf.* 1 bunică; mamă mare; (*pop.*) bună; (*reg.*) mamă bătrână/bună, bătă, mamaie. 2 (*fig.*) băbuță, bătrânică; babă. **◆** **¡su/tu ~!** aiurea!; **cuando mi ~ era señorita** (pe) când era bunică fată (mare), de când (a fost) bunicul flăcău; **¡cuéntale eso/cuentátele a tu ~!** să i-o spu lui mutul!; **de morir yo y mi ~ que muera mi ~ (ME)** mai aproape dinții decât părinții; **¡éramos pocos y parió la mi ~!**, **éramos treinta y parió nuestra ~** nu-ncăpem la vatră și soacră-mea e la lăuză; colac peste pupăză; asta mai lipsea; **no tiene/no necesita ~, se le ha muerto su ~** i-au murit lăudătorii; **que no venga con la ~ fumaba a** să nu umble cu țigările; **(b)** schimbă placa!; si la ~ tuviera barbas, hubiera sido abuelo dacă baba avea roate...
abuelastra *sf.* bunică vitregă.
abuelastro *sm.* bunic vitreg.
abuelita *sf.* 1 bunicuță. 2 (*CO*) leagăn. **◆** **¡~! a)** bunicuțoi!; **b)** băbuțoi!
abuelito *sm.* bunicuț.
abuelo *I sm.* 1 bunic; tată mare, (*pop.*) bun(el). 2 moș; bătrân. 3 (*pl.*) strămoși, străbuni. 4 (*pl.*) cărlionți. 5 (*fam., la loterie*) numărul 90. 6 (*arg.*) cătăna bătrână. **II (voc., trop.)** moșule! tataie! **◆** ~ **del frío** Moș Gerilă; ~ **paterno** bunic din partea tatălui; **de ~** **padrino, nieto felón** cum e nașul e și finul.
abuenar (*AM*) *I vt.* a îmbunătăți. **II vr.** a se împăca.
abueyado *adj.* (*taur.*) cu trăsături de bou.
abuhado *adj.* umflat, puhav, buhăit.
abuhar *I vt.* a umfla. **II vr.** a se ascunde.
abuhardillado *adj.* mansardat, cu mansardă.
abujardar *vt.* (*cntr.*) a buciarda, a prelucra cu buciarda.
abulagar *sm.* v. *a u l a g a r*.
abulense *adj., sm.* (locuitor) din Ávila.
abulia *sf.* (*med.*) abulie; lipsă de voință, nehotărâre, inerție.
abúlico *adj.* abulic, suferind de abulie.
abullonado *adj.* **◆** **bajos ~** s fustă „gogoșar”.
abulonar *vt.* (*AMS*) a prinde cu buloane/bolțuri.
abultado *adj.* 1 bombat, ieșit/scos în afară; proeminent; în relief, reliefat; (*fam.*) bul-bucat. 2 bombat; curbat; convex. 3 mare, voluminos. 4 (*fig.*) umflat, exagerat, înflorit, încornorat. **◆** **abultada victoria** victorie la scor; **de vientre ~ a)** burtoș; **b)** cu burta mare, gravidă; **resultado ~** scor categoric/sever.
abultamiento *sm.* 1 umflătură, (*fam.*) bulbucațură; (*med.*) inflamație; (*pop.*) gălmă, bolfă. 2 ieșind, ieșitură. 3 umflare. 4 convexitate. 5 (*fig.*) exagerare, umflare; înfloritură.
abultar *I vt.* 1 a umfla, a mări; a îngroșa; a crește, a spori, a înmulți. 2 (*fig., fam.*) a umfla, a exagera, a înflori, a încornora, a pune coarne. 3 (*sculpt.*) a eboșa. **II vi.** a fi voluminos. **◆** ~ **una noticia** a umfla/a înflori o știre; **el pañuelo le abultaba en el bolsillo** batista îi umfla buzunarul.
abundamiento *sm.* abundență, belșug, bogăție. **◆** **a mayor ~ a)** în plus, pe deasupra; **b)** pentru orice eventualitate.
abundancia *sf.* abundență, belșug, bogăție, îmbelșugare, îndestulare; noian. **◆** ~ **de flores** belșug de flori; **el cuerno de la ~** cornul abundenței; **en/con (mucha) ~** v. *a b u n d a n t e m e n t e*; **nadar/vivir en la ~** a se deslăta/a trăi/a înota în belșug, a înota în miere; (*pop.*) a trăi ca găina la moară; a-i curge/a-i cădea/a i se vărsa lapte/miere în păsat; **de la ~ del corazón habla la boca** din prisosul inimii vorbește/grăiește gură, însimă cât se-nveselește fața înfloreste; **la ~ engendra el fastidio** ce-i prea mult strică.
abundancia *adj.* **◆** **adjetivo ~** adjectiv care indică abundența.**

abundante *adj.* abundent, îmbelșugat, bogat; numeros.
abundantemente *adv.* abundent, din belșug/abundență, (*pop.*) cu carul/grămadă/top-tanul; din destul, berechet. ◊ ~ **ilustrado** bogat ilustrat.
abundantisimamente *adv.* în cantități foarte mari; din belșug.
abundar *vt.* 1 (*de, en*) a abunda, a fi din belșug; a se găsi din abundență. 2 a avea/a poseda din belșug. 3 (*en*) a adera (*la*). 4 a stărui, a persevera. 5 (*AM*) a accepta, a se declara de acord (*cu*). ◊ ~ **en el tema** a se referi pe larg; ~ **en un sentido** a susține sus și tare; **abundant más** sunt mai numeroși; **lo que abunda daña** ce-i prea mult strică, ce e mult nu-i bun/sănătos; **lo que abunda no daña** de belșug nimeni nu se plânge, decât să nu ajungă mai bine să intreacă/să prisosească.
Abundio (*în Navarra*) (*un soi de*) Păcălă. ◊ **más tonto que** ~ prost ca noaptea.
abundoso *adj.* 1 bogat, mănos, fertil. 2 îmbelșugat, abundent. 3 secund.
abuñolado *adj.* în formă de gogoasă.
abuñolar *vt.* 1 a rumeni. 2 (*fam.*) *v. apañucar*.
abuñuelar *vt.* *v. abuñolar*.
abur *interj.* la revedere!, (*fam.*) pa!
aburar *vt.* a arde (complet).
aburelado *adj.* roșcat.
aburelar *vt.* a colora în roșu.
aburguesado *adj., sm.* îmburghezit; căpătuit.
aburguesamiento *sm.* îmburghezire; căpătuielă.
aburguesarse *vr.* a se îmburghezi; a se căpătui.
aburrada *sf.* (*AM*) iapă (pentru montă cu măgari).
aburrado *adj.* 1 asemănător măgarului. 2 (*fig.*) grosolan, bătăran, mojiic.
aburrarse *vr.* a se îndobitoci.
aburrición *sf.* 1 (*pop.*) plictiseală. 2 (*AM*) antipatie, ură.
aburrido *adj.* 1 (+ *ser*) plicticos, anost, plictisitor, searbăd, fad. 2 (+ *estar*) plictisit; blazat. ◊ **hostezaba de aburrida** cășca de plictiseală/de plictisită ce era.
aburridor *adj.* *v. aburrido*.
aburrimento *sm.* plictiseală; urât; (*pop.*) lehamite, (*inv., fam.*) plictis. ◊ **se moría de** ~ era o plictiseală de moarte, murea(u) de plictiseală.
aburrir *1 vt.* 1 a plictisi; a bate la cap. 2 a părăsi (cuibul). *II vt.* 1 a se plictisi, a fi cuprins de plictiseală, a i se urî. 2 a se blaza. 3 (*fam.*) a se omorî, a despera. ◊ ~ **el nido** *v. 1.2* (*și fig.*): ~ **se como una ostra/como ostras/un hongo** a se plictisi de moarte, a muri de urât/plictiseală; ~ **se de lo bueno** a i se urî cu binele.
aburrir *2 vt.* 1 a-și omorî timpul, a pierde (timpul). 2 a cheltui, a toca.
aburrujar *vt., vr.* *v. aborrujar*.
abusado *adj.* 1 abuzat. 2 (*AMC*) isteț, perspicace.
abusador, abusante *adj.* abuziv; care abuzează.
abusar *1 vt.* 1 a abuza (de), a face/a comite abuz/exces de; a profita (de). 2 (*gal.*) a înșela. *II vt.* (*gal.*) a greși, a se înșela. ◊ ~ **de la paciencia** a abuza de răbdare; **abusa del café** face abuz de cafea; **quiso ~ de ella** a vrut să o violeze.
abusión *sf.* 1 abuz. 2 (*ret.*) catahrează, catacreză. 3 (*inv.*) superstiție. 4 (*RD*) credință falsă.
abusonero *adj.* superstițios.
abusivamente *adv.* prin abuz, (în mod/în chip) abuziv.
abusivo *adj.* 1 abuziv, excesiv, fără măsură; exagerat. 2 abuziv, arbitrar, ilegal. ◊ **palabras abusivas** cuvinte jignitoare. **no sería ~ pensar que** n-am exagera să credem că.
abuso *sm.* 1 abuz; exces. 2 abuz; lăptă ilegală. ◊ ~ **de actividad/poder** abuz de putere; depășire a împuternicirilor; ~ **de confianza** abuz de încredere; ~ **de superioridad** (*jur.*) abuz de funcție; ~ **deshonesto** viol; ~ **informativo** înșelătorie informatică; **por/con** ~ prin abuz, în mod/în chip abuziv; **sometido a** ~s, **victima de** ~s abuzat; **el ~ no quita el uso** abuzul nu împiedică uzul; **sufrió ~s por parte de** a fost abuzat(ă) de; *v. uso*.
abusón *adj.* abuziv.
abutillón *sm.* (*bot.*) teișor, pristolnic, (*reg.*) floarea-pâinii (*Abutilon theophrasti*). ◊ ~ **común** kenaf (*Abutilon avicennae*).
abuzarse *vr.* a se culca pe burță.
abyección *sf.* 1 abjecție, josnicie, ticăloșie, netrebnicie; faptă abjectă. 2 umilire, înjosire.
abyecto *adj.* abject, josnic, ticălos, netrebnic, respingător.
acá *adv.* 1 (*static*) aici, (*pop.*) aci(lea), aice(a), ici. 2 (*dinamic*) încoa(ce); înspre mine, în direcția mea. 3 (*temporal*) încoa(ce), începând de (la); înspre momentul de față. ◊ ~ **y acullá/allá** (pe) aici, (pe) colo; ici și colo, colo și colo; **a/de la parte de** ~, **al/en el lado de** ~ dincoace; **de ~ para acullá/allá** a) de colo (până) colo, încoa(ce) și încolo; b) dintr-un loc într-altul, dintr-o parte într-alta; c) de aici înainte; **de(ste) ayer** ~ de ieri încoa(ce); **¿de cuándo ~?** (dar) de când?; **de luengos tiempos** ~ de veacuri încoa(ce); de atâta amar de vreme; **de poco tiempo** ~ de puțin timp/puțină vreme încoa(ce), de la o vreme; **desde entonces** ~ de atunci încoa(ce); **hacia** ~ încoa(ce); **más** ~ mai încoa(ce); mai aproape; **muy** ~ foarte aproape; **por** ~ pe aici, prin apropiere; (*pop.*) acoloa; **sin más** ~ ni más allá niciuna, nici două; fără multă vorbă; **tan** ~ atât de aproape; **más ~ de** dincoace de; **para consolar a las víctimas en el más** ~ pentru a mângâia victimele vicții de aici/pământeste; **¡ven (más)!** ~! vino/ha! încoa(ce)!; *v. dos/ganar/ir/nosotros/poco*.
aca *sf.* (*AMS*) eaca, excrement.
acabable *adj.* terminabil, care se poate termina; epuizabil; limitat.
acabada *sf.* (*UR*) 1 spermă. 2 orgasm.
acabadamente *adv.* 1 complet, întreg. 2 perfect.
acabadero *adj.* limitat, mărginit, finit.
acabado *1 adj.* 1 desăvârșit, perfect; deplin, complet. 2 (*fig. + estar*) sfârșit, terminat, isprăvit, dat gata, epuizat, (*fam.*) leșinat, dărâmat. 3 cu sănătatea zdruncinată. 4 (*tehn.*)

finit; terminat, finisat. *II sm.* finisare, finisaj. ◊ ~ **de sacar del horno** (*fam.*) nou-nout; **el conjunto más** ~ ansamblul cel mai reușit; **dar** ~ a finisa.
acabador *1 adj.* de finisaj. *II sm.* finisor.
acabadora *sf.* mașină finisoare.
acabalar *vt.* a completa, a întregi.
acaballadero *sm.* (*vet.*) 1 stație de montă. 2 perioadă de montă.
acaballado *adj.* asemănător calului; semănând cu un cal.
acaballar *1 vt.* (*zool.*) a se împerechea, a goni. *II vt., vr.* a (se) pune peste alta. ◊ **se acaballó al niño en la nuca** luă copilul călare pe ceafă/umeri.
acaballerado *adj.* cavaleresc.
acaballerar *vt., vr.* a (se) face cavaler.
acaballonar *vt.* (*agr.*) a face straturi/răzoare.
acabamiento *sm.* 1 terminare, încheiere. 2 capăt, sfârșit; fine. 3 (*fig.*) sfârșit, moarte.
acabañar *vi.* (*d. păstori*) a face colibe/adăposturi.
acabar *1 vt., vr.* a (se) termina, a (se) încheia, a (se) sfârși, a (se) isprăvi, (*pop.*) a (se) mântui; *vr.* a se duce. *II vt.* 1 a lichida, a omorî, a nimici; (*fam.*) a da gata. 2 a finisa; a da formă definitivă. 3 (*fig.*) a omorî, a asasina, a bate la cap, a plictisi, a enerva. 4 (*fig.*) a vorbi de rău, a mânca de viu. *III vi.* 1 (*con*) a termina (*cu*), a isprăvi (*cu*), a sfârși (*cu*), a lichida (*cu*), a pune capăt (+ *dat.*), a curma *vt.*, a stărpi *vt.*, a nimici *vt.* 2 a se termina *v. 1.3* (*d. o formă*) a se termina (*cu/în*). 4 a se sfârși, a se stinge din viață, a-și da sufletul, a muri, a se prăpădi, a se isprăvi; a se zice (*cu*). *IV vt.* 1 (*gram.*) a se termina (*în*), a se sfârși (*în*), a avea terminația... 2 *v. III* 4. ◊ ~ **con** a pune capăt (+ *dat.*); (*pop.*) a-i veni de hac; ~ **con la vida de** a-i curma viața; ~ **con uno** a băga (de viu) în mormânt; ~ **de raíz con los males** a curma/a stărpi răul din rădăcină; ~ **(en) bien(en) mal** a termina/a încheia/a sfârși (*cu*) bine/rău; ~ **en consonante** (*lingv.*) a se termina în consonanță; ~ **la carrera de Historia** a termina studiile de Istorie, a absolvii Istoria; ~ **por** a sfârși prin (+ *inf.*); în cele din urmă (+ *trecurt*); ~ **por ser** a deveni; ~ **trunfando** a termina învingător; **dejar por/sin** ~ a lăsa neisprăvit/neterminat/neîncheiat/nesfârșit; **para** ~ în încheiere; **para ~ de arreglarlo, para ~lo de arreglar** (*fam.*) culmea culmilor; **sin ~ a)** neterminat, neîncheiat, nesfârșit, neisprăvit, (*pop.*) nemântuit; **b)** nefinisat; **¡acaba!** a) termină odată! ajunge! b) dă-i drumul! haide!; **acaba de dar las** (seis) chiar acum/adineauri/tocmai a bătut ora (șase); **¡acaba de decir/parir!** termină de spus odată!; da' spune odată!; **acaba de llegar** a sosit de curând/adineauri/adineauri/de foarte puțină vreme, tocmai/numai ce/chiar acum/(de) abia a sosit; **¡acaba ya!** ajunge!; **¡acabáramos!** a) fir-ar să fie!; b) ia te uită!; c) în sfârșit!; ~ **ás por acordarte** până la urmă ai să-ți aduci aminte; nu se poate să nu-ți aduci aminte; ~ **é contigo** am să te termin; ~ **on de comer** (*DQ*) mântuirea cu mâncatul; au terminat de mâncat; au gătat bucatele; **¡acabense de ir!** dați-i drumul/plecați odată!; **acabo de decirte, te lo acabo de decir** tocmai (i-am spus (asta); **acabó chocando contra un árbol** până la urmă s-a izbit de un copac; **acabó por comprender** până la urmă a înțeles; **acabando de leer** (*DQ*) sfârșind de citit; **aun no acabo de decir** nici n-a apucat să spună; **cuando se acaba la vida** (*DQ*) când viața își îndeplinește vâleatul; **en acabando de comer** după ce isprăvi de mâncat, imediat după masă; **en acabando de decirme esto** (*DQ*) sfârșind să spună asta; numai ce sfârși să spună; **en acabando de leer** cum sfârși cu cititul, după ce termină de citit; **¡en dónde ha acabado!** unde a ajuns! **es una cosa de nunca** ~ asta-i poveste/boală lungă, asta nu se (mai) termina niciodată; **está acabándose** e pe terminate/sfârșite, nu mai are mult; **esto ~á mal** asta se va termina rău/prost; asta nu va duce la nimic bun; **hasta que acabe en la cárcel** până n-o să ajungă la închisoare; **la comida acaba en la basura** mâncarea ajunge la gunoi; **la gente acaba por morir** până la urmă tot omul moare; **la obra fue acabada** (*DQ*) treaba a fost dusă la capăt; **la vida no acaba en Juan** viața nu se termină cu Juan; **no hubo bien acabado** (*DQ*) nu-și sfârșise bine vorba; **¡no acaba de llegar!** că nu mai vine odată!; **no acababa de convencerme** nu reușea să mă convingă; **no bien acabó estas palabras, cuando...** nici n-a terminat bine (de spus) când...; **¿no tienes para cuando ~?** nu mai încetezi odată? (*fam.*) când te apucă, mult te ține?; **¡nunca acaba de decir** nu mai/niciodată nu apucă să spună; **pero acaban creyéndolo** până la urmă ajung și ei să creadă acest lucru; **quieren ~ con nosotros** vor să ne termine; **san se acabó** *v. a s e a c a b ó*; **¡se acabó!** nu mai discuti! am isprăvit!; **sólo ahora se está acabando la fiesta** abia acum s-a terminat (*fam.*) s-a spart petrecerea; **¡y se acabó lo que se daba!** și cu asta basta! a înfărcat bălaia! a secat țafa caprei! șterge-te pe bot!; altă faină se macină acum la moară!; **¡ya se acabó!** s-a terminat! e gata!; *v. a l a b a r / l a n d a r / bien/carbón/contigo/cuento/golpe/gustar/manera/mano/punta/vejez*.
acabe *sm.* 1 (*CO*) încheiere, terminare, sfârșit. 2 (*PR*) petrecere (*după recoltarea cafelei*).
acabellado *adj.* castaniu-deschis.
acabestrar *vt.* a învăța/a deprinde cu căpăstrul.
acabestrar *vi.* (*vân.*) a vâna (dintr-un stand).
acabezuclado *adj.* (*bot.*) racemos, globoidal.
acabijo *sm.* (*fam.*) capăt, sfârșit.
acabildar *vt.* a aduna, a întruni, a strânge (la un loc) (oameni).
acabiray *sm.* (*AR, specie de*) vultur (sur) (*Catharista*).
acabo *sm.* *v. a c a b a m i e n t o*.
acabose *1 sm.* culmea (dezastrului); catastrofă. *II interj.* (*fam.*) gata! basta! ◊ **¡(es) el ~!** a) asta-i/e culmea! asta e din cale afară! asta le întrece/le bate pe toate! asta le pune capac la toate!; b) e un dezastru! e o calamitate!; **¡aquello era el ~!** mai rău nici nu se putea; era sfârșitul lumii.
acabronado *adj.* asemănător țapulii, semănând cu un țap.
acacalote *sm.* (*ME, ornit. specie de*) cufundar (*Tantalus mexicanus*).
acacau *interj.* (*PE*) 1 (*durere*) vai! au! aoleu! 2 (*zăpușeală*) u!
acacharrado *adj.* (*fam.*) prăpădit, rablagit, hărbit.
acacharse *vr.* 1 (*fam.*) *v. a g a c h a r s e*. 2 (*CH, d. vânzări*) a stagna.
acacheteare *vr.* (*taur.*) 1 a da lovitura de grație (cu pumnalul). 2 a lovi/a izbi cu pumnul.

acacia *sf.* (bot., ~ blanca, falsa-) salcâm, (pop.) acaț (*Robinia pseudacacia*). ◇ ~ **bas-tarda** *v. en dr în o;* ~ **de Japon** salcâm japonez (*Sophora japonica*); ~ **de tres espinas**/púas glădiță (*Gleditsia triacanthos*) ~ **guachapela** salcâm roșu (*Robinia hispida*).

academia *sf.* 1 academie. 2 (invăt.) academie. 3 ședință a unei academii. 4 (arte) studiu academic. 5 (fam.) școală particulară. ◇ **numerario de la** ~ membru al academiei; **no hay** ~ academie nu ține astăzi ședință; *v. recepción.*

académica *sf.* (doamnă) academician.

académicamente *adv.* în mod academic.

academicismo *sm.* academism.

academicista *adj., smf.* academicist.

académico I *adj.* academic. **II sm.** academician, membru al unei academii. ◇ ~ **correspondiente (de la Academia Española)** membru corespondent al Academiei (Spaniole); ~ **en número** membru al Academiei; *v. situación/líulo.*

academista *smf.* academician.

academizar *vt.* a da o formă academică.

academillar *vt.* a da formă de lanțșor.

acadiano; acadiense *adj. (geol.)* acadian.

acadio *sm.* (lingv.) (limbă) akkadiană, accadiană, asiro-babiloniană.

acaecerdo *adj.* posibil (de întâmplat/să se întâmple), care se poate întâmpla.

acaecer I *vi.* 1 a se întâmpla; a se petrece, a se produce, a avea loc. 2 a se nimeri (ca); a surveni; a se potrivii; a se ivi, (fam.) a se brodi. **II sm. (pl.)** întâmplări. ◇ **lo que no acaece en un año, acaece en un rato** n-adeuce anul ce-adeuce ceasul.

acacimiento *sm.* întâmplare, eveniment; fapt.

acafelar *vt.* 1 a bloca; a astupa (*o ușă, o fereastră*). 2 (fig.) a ascunde, a tănuți.

acafresna *sf.* (bot.) scoruș *v. serba I.*

acaguasarse, acaguazarse *vr.* (AM, d. *trestia de zahăr*) a nu se dezvolta, a nu crește, a se pipernici.

acahual *sm.* (ME, bot.) 1 floarea-soarelui. 2 ierburii înalte.

acairelar *vt. v. cairelar.*

acáis *sm. (pl., arg.)* felinare, ochi.

acajú *sm.* 1 (bot.) acaju, mahon (*Swirtinia mahagoni*). 2 (lemn de) acaju/mahon. 3 caju, acaju. ◇ **nuez de** ~ alună de caju/acaju.

acal *sm.* (ME) canoe; monoxilă.

acalabazado *adj.* în formă de dovleac, asemănător dovleacului, ca/semănând cu dovleacul.

acalabrotar *vt. (mar.)* a răsuca garline.

acalabrado *adj.* cu cărcel. ◇ **tener un pie** ~ a avea cărcel la un picior.

acalabramiento *sm.* apariție a cărcelilor.

acalabrar *vr.* (AMS) 1 a se contracta; a avea cărci. 2 a se speria.

acalasia *sf. (med.)* acalazie.

acaldar *vt.* 1 (reg.) a ordona, a pune în ordine. 2 (reg.) a doborî; a culca. 3 (PE) a copleși; a doborî.

acalenturarse *vr.* a face temperatură/febră.

acalia *sf.* (bot.) nalbă-mare *v. malva vis o.*

acalicino *adj. (bot.)* fără caliciu/sepal.

acallador *adj.* liniștitor.

acallantar *vt. v. callar.*

acallar *vt.* 1 a face să tacă/să amuțească. 2 (fig.) a liniști, a potoli; (fam.) a-i închide gura, a pune cu botul pe labe; *v. controversia/murmullo.*

acaloradamente *adv.* cu înfocare; cu pasiune, înfocat, pasionat.

acalorado *adj.* 1 înfocat, înflăcărat, clocotitor, înfierbântat, pasionat; avântat. 2 dis-puțat, înfierbântat, aprins, incins, aprig, crâncen.

acaloramiento *sm.* 1 încălzire, înfierbântare, încingere. 2 (fig.) ardoare, pasiune, înfierbântare, aprindere.

acalorar I *vt.* 1 a da căldură, a încălzi; a înfierbânta, a încinge. 2 a sufoca, a înăbuși, a asfixia. 3 (fig.) a pune pe jar/eratic. 4 (fig.) a înflăcăra, a însufleți, a înari, a entuziasma, a da entuziasm. **II vr.** 1 (fig.) a se înflăcăra, a se însufleți, a se entuziasma. 2 (fig.) a se înfierbânta, a se aprinde, a se încinge, a se întărâta, a se ața. ◇ **~se tomando el sol** a se încălzi la soare; **~no se acaloré** nu vâ înfierbântați!; **se acaloró en/con/por la disputa** s-a înfierbântat în toial/focul discuției.

acalórico *adj.* acaloric, fără calorii.

acaloro *sm.* încălzire, încingere; sufocare, înăbușire.

acalote *sm.* (ME) 1 (ornit., specie de) piciorong (*Tantalus mexicanus*). 2 canal, cale, (mar.) pasă.

acamado *adj. (her.)* una peste alta.

acamar I *vt. (agr.) (d. plante)* a culca (la pământ). **II vr. (id.) a se culca. ◇ **el viento acamó las mieses** vântul a culcat semănăturile (la pământ).**

acambrayado *adj. (text.)* asemănător chembrii.

acamellado *adj.* ca o cămilă.

acamellonar *vt. (agr., AMC, ME)* a face straturi/răzoare.

acampada *sf.* 1 popas, (rar) campare, 2 camping; tabără de excursioniști. ◇ **ir de** ~ a pleca în tabără.

acampador *sm.* excursionist cu cortul.

acampamento *sm.* 1 campament, tabără. 2 *v. acampamiento.*

acampamiento *sm.* 1 instalare a taberei. 2 (mil.) cantonare.

acampinado *adj.* 1 în formă de clopot. 2 (bot., și) campanulat. 3 (croit.) cloș.

acampantar *vt.* a croi cloș.

acampar I *vi., vr.* 1 (mil.; turism) a campa, a poposi, a(-și) instala/așeza tabără/cortul. **II vr.** a instala în tabără. **III vi.** (ME, d. *grâu*) a inverzi.

acampo *sm.* pășune, izlaz, imaș, (pop.) suhat.

acampsia *sf. (med.)* acampsie, dificultate a flexiunilor, rigiditate.

ácana *smf.* (bot., AM, specie de) sapotier (*Labourdonnaisia albescens*). ◇ **ser** ~ (ANT) a fi zgârcit/calic.

acanalado I *adj.* 1 în formă de canal. 2 care trece printr-un canal/strâmtoare. 3 canel-at, cu caneluri, crestă, zimțat; striat. **II sm. (tehn.)** nutiere. ◇ **hierro** ~ fier U.

acanalador *sm.* rindea de nut.

acanaladora *sf.* mașină de frezat canale.

acanaladura *sf.* 1 (tehn.) canelură; renură; șant; (*la lemn, și*) nut, uluc. 2 (arhit.) canelură; șanț.

acanalat *vt.* 1 a canela. 2 (lemn.) a nutui. 3 a tăia în canal.

acanallado *adj.* ticăloșit, ajuns canalie/ticălos.

acanallar *vi., vt.* a (se) ticăloși, a face (a ajunge) ticălos/canalie.

acancerarse *vr.* a se canceriza, a deveni canceros, a se transforma în cancer.

acanchar *vt. (mar.)* 1 a aproviziona (un vas). 2 a arma, a echipa (un vas).

acandilado *adj.* 1 în formă de candelă. 2 ridicat, înălțat.

acanelado *adj.* 1 de culoarea scortșoarei. 2 cu gust/miros de scortșoară.

acanelonar *vt.* a biciui, a flagela.

acaniillado *adj. (text.)* striat.

acaniilladura *sf. (text.)* defect (la țesătură striată).

acansinarse *vr.* 1 a (se) obosi, a osteni. 2 a se lenevi.

acanta *sf.* țepă, ghimpe.

acantăcea(s) *sf. (pl., bot.)* acantacee.

acantear *vt. (reg.)* 1 a bate grindina. 2 a ploua cu găleata.

acantarado *adj.* 1 neghiob, ignorant. 2 măsurat cu vadră.

acantarar *vt.* a măsura cu vadră.

acantarear *vt.* a da forma unui ulcior.

acantear *vt.* a arunca cu pietre (în).

acantilado I *adj.* 1 (d. făr) abrupt; crestă, dantelat; stâncos. 2 (d. fundul mării) în terase. **II sm.** faleză, țăr abrupt.

acantilar *vt.* 1 (mar.) a eșua pe o terasă submarină. 2 a draga.

acantio *sm.* (bot.) scai-măgăresc *v. cardo borriquero.*

acantita *sf. (min.)* acantit.

acanta *sm.* 1 (bot.) acant(ă), talpa-ursului (*Acanthus spinosus*). 2 (arhit.) acant(ă).

acantocéfalo *sm. (zool.)* (vierme) acantocelal.

acantocito *sm. (med.)* acantocit.

acantoma *sm. (med.)* acantom.

acantonamiento *sm. (mil.)* cantonare, (în)cartuire.

acantonar I *vt., vr.* a (se) (în)carturi, a (se) cantona, a (se) caza. **II vr. (fig.)** a se limita, a se mărgini. ◇ **~se en las generalidades** a se limita la generalități, a nu depăși cadrul generalităților.

acantosis *sf. (med.)* acantoză, îngroșare a epidermei.

acañaverar *vt.* a răni/a omori cu trești ascuțite.

acañonar *vt.* a trage cu tunul.

acañutado *adj.* în formă de țevă.

acoabado *adj.* de culoarea mahonului.

acapachado *adj. (taur.)* care are coarnele lăsate în jos/căzute.

acaparador *adj., sm.* acaparator.

acaparamiento *sm.* acaparare.

acaparar *vt.* 1 a acapara; a-și însuși, a pune mâna; a nu mai da înapoi. 2 (com.) a acapara; a monopoliza.

acaparrarse *vt.* a se înțelege, a se pune de acord (cu).

acaparrosado *adj.* 1 de culoarea sulfatului de cupru; albastru. 2 de culoarea sulfatului de zinc; alb. 3 de culoarea sulfatului de fier; verde.

acapillar *vt.* a pune mâna pe; a prinde.

a capela *loc. adj./adv. (muz.)* a cappella.

acápite *sm. (AM)* paragraf; aliniat.

acapizarse *vr. (reg.)* a se lua/ăpuca de chică/păr.

acaponado *adj.* ca de om/animal castrat. ◇ **voz acaponada** glas de scapet.

acapulparse *vr.* 1 a lua forma unui boboc (de floare). 2 a lua forma unei gogoși (de mătase).

acapulquense, acapulqueño *adj., sm.* (locuitor) din Acapulco (ME).

acaracolado *adj.* în formă de melc, melcat.

acarambanado *adj.* în formă de țurture.

acaramelado *adj.* 1 (d. zahăr) ars, caramelizat. 2 cu sirop de zahăr ars. 3 (fig.) dulceag; mioros.

acaramelar *vt.* a carameliza. **II vr.** 1 (fig.) a fi/a se arăta mioros. 2 (fam.) a se giugiuli.

acarar *vt.* a confrunta, a pune față în față *v. carear.*

acardenalar *I vt.* a învineți, a-i face vânăți. **II vr.** a se învineți.

acardenillarse *vr.* a (se) cocli, a se acoperi de coceală.

acardia *sf. (med.)* acardie.

acareamiento *sm.* 1 înfruntare. 2 confruntare.

acarear *vt.* 1 a înfrunta, a da piept (cu); a face față, a ține piept. 2 a confrunta, a pune față în față.

acariciadero *adj.* lingușitor.

acariciador, acariciante *adj.* dezmierdător, alintător, mângâietor.

acariciar I *vt., vr.* a (se) mângâia, a (se) dezmierdă, (fam.) a (se) giugiuli. **II vt. (fig.)** a nutri; a cultiva; a întreține. ◇ **~ la barba de contento** a-și mângâia barba de mulțumire; ~ **sueños** a nutri vise; ~ **vanas esperanzas** a nutri speranțe zadarnice; **le acariciaban la cabeza** îl mângâiau pe cap. *v. ilusión.*

acaricida *adj., sm.* acaricid.

acarido *sm. (entom.)* acarian.

acariosis *sf. (med., vet.)* acarioză.

acariote *sm. (biol.)* celulă lipsită de nucleu.
acarmínado *adj.* de culoarea cărminului, roșu aprins/intens.
acarnerado *adj.* cu fruntea ca de berbec.
ácaro *sm. (zool.)* acarian. ◊ ~ **de la comezón/sarna** parazitul/sarcoptul răiei/scabiei; ~ **rojo** păducel (*Leptus autumnalis*).
acarofobia *sf. (med.)* acarofobie.
acarón *sm. (bot.)* mirt sălbatic.
acaronar *vt. (reg.)* a legăna; a adormi.
acarpia *sf. (med.)* sterilitate.
acarpo *adj. (bot.)* neroditor; fără fruct.
acarraladura *sf. 1 (AMS) v. a c a r r a l a d o, 2 (PE, text.)* răitură.
acarralado *sm. (reg.)* fir desprins (la ciorap).
acarralar *I vt. (d. un fir)* a se strânge. **II vr. (d. struguri) a se chirci, a se zbârci; (*din cauza brumei*) a se șistăvi.
acarrarse *vr. 1 (d. oij)* a se adăposti la umbră. **2 (reg.) a moțâi, a picoti.
acarrascado *adj.* asemănător stejarului de piatră.
acarreadizo *adj.* transportabil.
acarreado *adj., sm.* dus (cu autobuzul) la vot/manifestație (ME).
acarreador *sm. 1* călător; transportator. **2 (agr.)** cel care duce cerealele la arie.
acarreadura *sf., acarreamiento* *sm. v. a c a r r e o*.
acarrear *I vt. 1* a duce/duce cu carul, a transporta cu carul, a căruși. **2** a transporta. **3 (fig.)** a produce, a cauza, a da, a aduce (după sine), a atrage, a pricinui, a ocaziona; a implica; a avea drept consecință. **II vr. v. a c a r r a r s e**. ◊ ~ **dicha/desgracia** a aduce noroc, fericire/noroc, nenorocire; ~ **disgustos** a da/a provoca/necazuri/neplăceri; ~ **en ruedas** a transporta pe roți; ~ **le la enemista** a-și atrage dușmănia.
acarreo *sm. 1* cărat (cu căruța), cărușiție, cărușuit. **2** camionaj. **3** transport(are); cărat, cărătură; dus/adus. **4** cheltuieli de transport/camionaj etc. **5 (pl., geol.) depuneri; aluviuni; (*liv.*) sariaj. ◊ **tierras de** ~ (*geol.*) terenuri aluviale/aluvionare.
acarreto *sm. V. a c a r r e o*.
acarroñar (AM) *I vt. (fam.)* a băga frica în, a înfricoșa. **II vr. A** (se) putezi, a se strica.
acartonado *adj. 1* ca de carton; asemănător cu cartonul. **2 (fig.)** uscățiv, sfrijit, costeliv; zbârcit.
acartonamiento *sm. 1* transformare în carton. **2** obținere a consistenței cartonului.
acartonar *I vt., vr. 1* a (se) transforma în carton. **2** a deveni ca un carton. **II vr. 1** a se sfrijii, a se zbârci. **2** a se învechi, a îmbătrâni. **3 (AM)** a părea ofțicos, a avea o față/*(fam.)* mutră de ofțicos.
acasamatado *adj. 1* în formă de cazemată. **2** fortificat cu cazemate.
acasarado *adj.* formând un cătun.
acaserado *adj. (AMS, d. Un client)* al casei.
acaserarse *vr. (AMS)* **1** a deveni clientul obișnuit/casei. **2** a sta acasă, a nu ieși din casă. **3** a se împrieteni îndeaproape (*cu*).
acasa' *sm. 1* întâmplare; fapt/lucru neprevăzut/întâmplător. **2** întâmplare, soartă, destin.
acaso' *adv. 1* din/la întâmplare. **2** cumva, poate, oare; doar, (*înv.*) au. **3** nu cumva? Oare? ◊ ~ **y sin** ~ fără niciun duș și poate; **al** ~ la întâmplare, la voia întâmplării; în neștiire; (**por sí**) ~, **si (por) acaso** *a* dacă (nu care) cumva, dacă întâmplător/din întâmplare, în cazul că/când/în care; **b**) pentru orice eventualitate/caz, ca măsură de prevedere, din prevedere; **c**) cel mult, în cel mai bun/rău caz; poate doar; **¿no lo sabe?** Nu (care) cumva știe?; **¿está enfermo** ~? Nu cumva e bolnav?; **mejor un por sí** ~ **que un quién lo iba a decir** *v. vale más* ...; **¿no sería/será** ~ ...? N-o fi oare ...?; **para prevenidos no hay** ~s pentru cei pregătiți nu există fapte întâmplătoare; **vale más un "por sí** ~ **que un "quién pensar!**" (*pop.*) que "cincuenta pensenques" prudentă e mama înțelepciunii; nu zice hop până n-ai sărit/pană nu treci șanțul/pană n-ai trecut puntea.
acastañado *adj. 1* castaniu, de culoarea castanei, șaten. **2 (d. Ochi)** căprui.
acastellanarse *vr.* A deveni castilian/spaniol, a se spanioliza.
acastillado *adj. 1* întărit cu castele. **2** în formă de castel.
acastillaje *sm. (mar.)* **1** bord liber. **2** castelatură, suprastructură.
acastorado *adj.* espăta de castor.
acatable *adj.* demn de respect. ◊ **leyes** ~s legi care trebuie espătate.
acatadamente *adv.* Cu respect, respectuos.
acatador *adj.* respectuos, plin de respect; cuivincios.
acatafasia *sf. (med.)* acatafazi, topică greșită a cuvintelor în vorbire.
acataléctico, acatalecto *adj.* acatalectic.
acatalepsia *sf. (med.)* acatalepsie.
acatamiento *sm. 1* ascultare, supunere, (*liv.*) obediență. **2** atenție. ◊ ~ **de la voluntad** respectarea voinței; **en** ~ **de** urmare, pe baza; **en señal de** ~ în semn de supunere; **hablar con** ~ a vorbi cu toată cuviința/cu mult respect; **prestar/rendir** ~ a da ascultare, a asculta.
acatante *adj.* supus, ascultător, (*liv.*) obedient.
acatar *vt. 1* a respecta; a onora; a onori. **2 (pop.)** a păzi. **2** a asculta, a da ascultare, a se supune. **3** a exercita, a îndeplini. **4 (AM)** a observa, a nota. ◊ ~ **obediencia** a a se supune; ~ **órdenes** a îndeplini ordine; **no** ~ a nesocoti.
acatarrado *adj.* guturât; răcit. ◊ **estar** ~ a avea guturai, a fi guturât.
acatarrar *I vt. 1* a răci; a prinde/a lua/a căpața guturai. **2 (PE)** a se chercheli, a se ametei. **II vt. 1 (rar)** *v. I 1*. **2 ME** a deranja; a necăji.
acatechilli *sm. (ornit., ME, specie de)* cînteză mexicană (*Fringilla mexicana*).
acatenado *adj.* fără lanț.
acatisia *sf. (med.)* acatizie, nevoie de a se mișca în permanență.
acatista *sf. (înv.)* acatistul Maicii Domnului.******

acato *sm. v. acatamiento*. ◊ **darse** ~ a-și da seama, a băga de seamă; **delante** **hago** ~ **y por detrás al rey mato** în față miere/te laudă și în spate fier/te bărfăște.
acatólico *adj., sm.* (creștin) care nu e catolic.
acaudalado *adj.* bogat, înstărit, avut, cu avere/stare/dare de mână, (*pop.*) chivernisit, căpățuit, picopsit.
acaudalador *adj.* strângător, (*rar*) agonisitor.
acaudalar *vt. 1* a strânge, a agonisi, a pune deoparte; a economisi, (*fam.*) a pune la ciorap. **2** a acumula, a dobândi, a câștiga. ◊ ~ **ciencia** a acumula/a dobândi cunoștințe științifice.
acaudillador *adj.* conducător.
acaudillamiento *sm. 1* conducere; comandă. **2** alegere a căpeteniei/a conducătorului.
acaudillar *I vi.* a conduce, a fi în frunte, a comanda. **II vt. a conduce, a comanda.
III vr. a-și alege căpetenia/conducătorul.
acaule *adj. (bot.)* acaul, fără tulpină (aparentă).
acausto *adj.* care nu arde; ignifug.
acautelarse *vr.* a lua măsuri de precauție (*impotriva*).
acayote *sm. (ME, ist.)* pipă.
acceder *I vi. 1* a consimți, a accepta, a admite, a-și da consimțământul, a fi de acord, a îngădui; a permite; a se îndura. **2 a ceda. **3 (inform.) a accesa. ◊ **no me es posible** ~ a **su demanda** nu-mi este cu putință să vă satisfac cererea/să dau curs favorabil cererii dv.; *v. trono*.
accensor *sm. 1* maestru de ceremonii. **2** pedel; ușier.
acesibilidad *sf.* accesibilitate.
acesible *adj. 1* accesibil, ușor de atins/de ajuns, la îndemână. **2** accesibil, ușor de înțeles, inteligibil; clar, limpede. **3 (d. persoane)** accesibil, abordabil.
acesión *sf. 1 (jur.)* acesiune. **2** acceptare, consimțire. **3 (med.) atac (de febră).
◊ **felicitation por la** ~ a **la independencia** felicitare pentru obținerea independenței.
acesional *adj. (med.)* cu crize, (*liv.*) cu acutizări intermitente.
acésis *sm. (pl. -tis)* **1 (la un concurs)** mențiune. **2 (dipl.)** agreement, încuviințare.
acésivo *adj. 1* accesoriu. **2 (med.) cu accese.
acceso *sm. 1* apropiere, sosire, ajungere. **2** acces, intrare, drum/cală de acces. **3 (fig.)** cale de acces. **4 (la cineva)** acces. **5 (med., fig.)** acces, atac, bufeu. **6 (cib.)** acces. **7 (fiziol., jur.)** act sexual, coit, copulație. **8 (a)** admitere (*în*). ◊ ~ **carneal** *v. 7*; ~ **secuencial** (*cib.*) acces secvențial/serial; ~ **prohibido** accesul interzis; **de fácil** ~ (ușor) accesibil/abordabil; **libre** ~ intrare liberă; **darle/entrarle un** ~ **de a-l apuca** un acces de; *v. restricción/narjeta/trono*.
accesoria *sf. 1* clădire anexă; (*înv.*) acaret. **2 (pl.)** accesorii, dependențe.
accesoriamente *adv.* prin acesiune.
accesorio *I adj. 1* accesoriu; dependent (*de*). **2** secundar. **II sm. (pl.) 1** accesorii; piese auxiliare. **2 (teatru)** butaforie; recuzită. **3 (croit.)** furnituri. **4 (instalații sanitare)** fitinguri. ◊ ~s **de limpieza** accesorii pentru curățat; ~s **de tubo/tubería/cañería** *v. 4*; ~s **de vestir** (articole de) galanterie; **encargado de** ~s (*cine*) recuzitor.
accidentado *adj. 1* accidentat; rănit (în urma unui accident), care a suferit un accident. **2 (fig.)** agitat, furtunos, zbuciumat, plin de accidente. **3 (d. teren)** accidentat, denivelat, neregulat; frământat; abrupt.
accidental *I adj. 1* accidental, întâmplător, ocazional, fortuit, casual. **2** accidental, neesențial. **II sm. (muz.)** accident.
accidentalidad *sf.* accidentalitate, caracter accidental.
accidentalmente *adv.* (în mod) accidental, întâmplător.
accidental *I vt.* a accidenta; a lovi; a răni într-un accident; a leziona. **II vr.** a se accidenta, a suferi un accident, a se răni într-un accident.
accidentario *adj. v. a c c i d e n t a l*.
accidente *sm. 1* accident, întâmplare neprevăzută, fapt/lucru întâmplător/neprevăzut; incident. **2** accident, însușire neesențială. **3** accident(are), leziune. **4 (geogr., gram., muz.)** accident. **5** leșin; atac. **6 (rar)** pasiune. ◊ ~ **cerebrovascular** (ACV) accident vascular cerebral (AVC) ~ **de tráfico/de circulación** accident de circulație; ~s **del terreno** accidente de teren; **por** ~ accidental, incidental; **sufrir/padecer un** ~ a suferi un accident; *v. indemnizar*.
acción *I sf. 1* acțiune; faptă, lucrare. **2** faptă de arme. **3 (mil.)** acțiune; operație (militară). **4 (gram.)** acțiune. **5 (lit.)** acțiune; subiect. **6** acțiune, influență. **7 (com.)** acțiune. **8 (jur.)** acțiune; proces; afacere. **II interj. (cine.)** motor! ◊ ~ **al portador** acțiune la purtător; ~ **caballerosa** gest cavaleresc; ~ **catalítica/de presencia/de contacto** acțiune catalitică; ~ **de armas/de guerra** *v. I 3*; ~ **de gracias** expresie a recunoștinței; ~ **por daños y perjuicios** acțiune în despăgubiri; **bajo la** ~ **de a**) sub acțiunea; **b)** acționat de; **hombre de** ~ om de acțiune; **citar/entablar/ejercer/establecer una** ~ (**judicial**) **contra** a intenta (o) acțiune (*impotriva*), a acționa în judecată/în justiție; a da în/a trimite/a chema/a trage în/la judecată; **entrar en** ~ a intra în acțiune; **ganarle la** ~ (*fam.*) a i-o lua înainte; **pasar a la** ~ a trece la acțiune; **poner en** ~ a pune în acțiune; **ser sometido a la** ~ **judicial** a fi trimis în judecată; *v. c o m p a ñ i a /dial premio/puesta/tomar*.
accionado *I sm. 1* gesticulație, gesticulare; mimică. **2 (teatru)** gestică. **II adj.** acționat. ◊ ~ a **distancia** acționat la distanță.
accional *adj.* de acțiune.
accionamiento *sm.* acționare, punere în mișcare/în funcțiune; antrenare.
accionar *I vt.* a acționa, a pune în mișcare/în funcțiune, a antrena. **II vi. 1 a gesticula, a face gesturi. **2 (jur.) a acționa în judecată/justiție, a da în judecată. ◊ *v. interruptor*.
accionariado *sm. 1* acționari, totalitatea acționarilor. **2** sistemul acțiunilor, **3** totalitatea acțiunilor. **4** participare la acțiuni.
accionario *I sm. (ec.)* acționar. **II adj. (ec.)** privitor la acțiuni.
accionista *smf. (ec.)* acționar.
accisa *sf.* acciz *sn.*, taxă pe obiecte de consum.
acebadamiento *sm. (vet.)* meteorism, meteorizație.**************